

**A ZÁKÁNYSZÉKI MANÓ-KERT ÓVODA
TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ
HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA**

Bevezetés

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és annak módosítása 1996-ban kötelezővé tette, hogy az óvodák az „Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja” című dokumentum alapján dolgozzanak.

Nevelőtestületünk a választható programok közül azt kereste, amely a mi óvodásaink számára a legjobb, a legeredményesebben alkalmazható. Hisszük, hogy az általunk választott Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési programja ez a program, amely az OKI által minősített program. Mint nevéből is kitűnik, középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. A pedagógiai program gerincét Gáspár László pedagógiai rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazása alkotja. Ez a pedagógiai rendszer nevelés és gyermekközpontú, amely a tevékenységeken keresztül és a tevékenységek által történő nevelést tekinti alapvető feladatának. A tevékenységközpontú óvodai nevelési program a közoktatás valamennyi elemét magában foglaló rendszer első láncszeme.

Ezen programunkat 1999. szeptember 1- től induló tanévben vezettük be.

„Nemrég egy pedagógus kisasszony azzal a kérdéssel fordult hozzám, hogy vajon tényleg van-e fontossága a nevelő személyiségének.

–Ez olyan kérdés, kisasszony – feleltem neki-, mintha azt kérdezné, hogy kell-e a gyertyába kanóc. Kanóc nélkül a gyertya nem ég.

Hát hasonlóképp.... Mélységes, minden tulajdonságon, minden embereken tett rossz tapasztalaton túlradó és ellenállhatatlan emberszeretet. És az a reménykedés, amely a nevelő munkája alatt állandóan veszélyeztetve van, az a törhetetlen bizalom, hogy minden meddő fáradozásai, minden hiábavaló munka ellenére mégis, még mindig hatni akarjon... Ez szenvedély kérdése.”

(Füst Milán: A nevelői pálya dicsérete)

1 ÓVODÁNK JELLEMZŐ ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése:
Zákányszéki Manó-kert Óvoda

Az óvoda OM azonosítója:
029584

Az alapító okirat szerinti tevékenységek:

851011-1 Óvodai nevelés, ellátás,

851012-1 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása. A szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

a) enyhe fokban testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos,

b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek integrált óvodai nevelése, fejlesztése.

Az óvoda fenntartója:

Zákányszék Község Önkormányzata

Az óvoda intézményének címe:

6787 Zákányszék, Petőfi u. 7.

Tel.: 62/290-680

Email: ovoda @ zakanyszek . hu

Az óvodai csoportok száma:

4 gyermekcsoport

1 konyha

Az óvodai férőhelyek száma:

100 fő

Maximális férőhelyek száma:

120 fő

Az óvoda vezetője:

Liebhaber Gáborné

Az óvodavezető helyettese:

Fekete Csabáné

2 A MI ÓVODÁNK

Intézményünk Csongrád megyében, Szegedtől nyugatra, 25 km távolságra található. A községben 2780 lélekszámot tartanak nyilván. Távol a várostól ipar nélkül, nagy tanyavilággal rendelkező község vagyunk, ahol a fő megélhetési forrás a mezőgazdaság. A lakosság kis hányada jár lakóhelyétől messzebbre (Szegedre) dolgozni. Ritka a több gyermekes család, sok a munkanélküli, kevés a kétkeresős család, magas a segélyezettek száma.

Történeti áttekintés:

A Zákányszéki Manó-kert Óvoda 1960-ban épült 39 férőhellyel. Egycsoportos intézményként kezdte meg működését. Az óvoda épületében a gyerekek és a dolgozók ellátására konyha is működött.

Az egyre növekvő igények miatt 1973-ban kétszoportos, részben osztott intézménnyé, 1981-ben, pedig háromcsoportos osztott intézménnyé fejlesztette az óvodát az akkori Községi Tanács.

A növekvő igények kielégítésére a konyha bővítése is megtörtént 1983-ban, azóta az óvodát a 200 fő kapacitással működő konyha is segíti.

2008-2009-es tanévtől vegyes csoportokkal működik az intézmény, jelenleg négy gyermekcsoportot és a konyhát üzemelteti a község Önkormányzata.

Az óvoda szellemiségében a környezeti nevelés, a Zöld óvoda kritériumrendszere alapján működik. A helyi nevelési program a környezeti nevelést kiemelten „kezeli”, erre építi a fejlődést elősegítő tevékenységeket, tartalmazza a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséget. Óvodánk 2008-2011 időszakra elnyerte a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, valamint az Oktatási és Kulturális Minisztérium által adományozott Zöld óvoda címet.

Küldetésnyilatkozatunkat az 1. számú melléklet tartalmazza.

3 A NEVELÉSI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE

Az óvodai nevelés csak a Fenntartó által jóváhagyott Helyi Nevelési Program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

A minőségirányítási program a pedagógiai programmal együtt biztosítja, hogy az intézmény a partneri elvárások alapján magas szinten biztosítsa a nevelési-oktatási feladatok megvalósulását. (1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 40. § (10) (11) pont.)

Az óvodai nevelési program törvényi és jogszabályi háttere:

- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról vonatkozó paragrafusai,
 - 44. § (1) A nevelési, illetve pedagógiai program elfogadásáról, jóváhagyásáról és szakértői véleményezéséről,
 - 47. § az óvodai nevelési program tartalmáról,
 - 95. §-a (1) bekezdésének j) pontja, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló óvodai integrációs program,
 -
- 137/1996. (VIII. 28.) Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának

- kiadásáról- rendelkezik a pedagógiai programok gerincét képező feladatokról,
- Az Alapprogramot módosító Kormányrendelet 255/2009. (XI. 20.),
 - 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről,
 - 2/2005. (III. 1.) OM sz. rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelésének, iskolai oktatása irányelveiről.

4 PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, bizalom és megbecsülés övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását.

Ennek érdekében gondoskodunk:

- ❖ A testi, a szociális és az értelmi képességek és egyéni életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- ❖ Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékra.
- ❖ A tevékenységeken keresztül az életkornak és egyéni képességeinek megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről.
- ❖ A kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

5 A ZÁKÁNYSZÉKI MANÓ-KERT ÓVODA GYERMEKKÉPE

Intézményünkbe járó 3-7 éves korú gyermekek fejlődő személyiségek, egyedi individuumok és szociális lények egyszerre, akiknek sajátos életkoronként (életkori szakaszonként) változó testi és lelki szükségletei vannak. Mindennapi tevékenységei során hangsúlyt kap a szabad játék.

A gyermekek személyiségének szabad kibontakoztatásában az őket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Az óvodai nevelési programunk gyermekközpontú, tevékenységközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Olyan gyermeket szeretnénk nevelni, aki érzelmileg gazdag, településhez kötődő, környezetében jól tájékozódó, érdeklődő, nyitott, az új iránt fogékony, önmagát és másokat értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő.

6 A ZÁKÁNYSZÉKI MANÓ-KERT ÓVODA ÓVODAKÉPE

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3. (2,5) életévétől az iskolábalépésig, biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és

nevelésének optimális feltételeit.

A Köznevelési Törvény 24.§ (1) bekezdés szerint felvehető az a felvételi körzetben lakó gyermek is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden más a településen található, illetve településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező három éves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesült.

- Óvodai nevelésünknek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia. A gyermeket - mint fejlődő személyiséget - gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- Az óvodai nevelési programunk gyermekközpontú, tevékenységközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, bizalom és megbecsülés övezi,
- nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk, legyen modell értékű az óvoda minden dolgozójának kommunikációja, bánásmódja. Ösztönözze a kommunikáció különböző formáinak kialakítására, beszélő környezettel, helyes minta és szabálykövetéssel.
- Az óvodai nevelőmunkát tudatosan tervezzük és végezzük.
- Gondoskodunk a testi, a szociális és az értelmi képességek és egyéni életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- Megteremtjük az érzelmi biztosságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkört, Biztosítjuk a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység lehetőségét, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékra.
- Biztosítjuk a tevékenységeken keresztül az életkornak és egyéni képességeinek megfelelő műveltség tartalmak közvetítését.
- Gondoskodunk a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- Biztosítjuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

7 ÓVODÁNK MŰKÖDÉSÉNEK FELTÉTELEI

7.1 Az óvoda személyi feltételei:

- Felsőfokú végzettségű, főállású óvónő
- Pedagógiai munkát segítő, szakképzett dajka
- Gyógypedagógiai asszisztens
- pedagógiai asszisztens

- Konyhai dolgozó
- Élelmezésvezető
- **Összes alkalmazott**

Szeptember 1-től május 31-ig vásárolt szolgáltatásként gyógypedagógiai ellátást vásárolunk, szeptember 1-től május 31-ig a Mórahalmi Kistérségi Szakszolgálat utazó gyógypedagógusa és logopédusa foglalkozik a rászoruló gyerekekkel. Pszichológiai ellátás a mórahalmi központban történik.

Az óvónők szakmai felkészültsége jó, mindannyian gyermekszerető, több éves gyakorlattal rendelkező pedagógusok.

A tevékenységközpontú program az óvónőt kulcsfontosságú szereplőnek tekinti, ezért folyamatosan törekszünk korszerű általános és szakmai műveltségünk továbbfejlesztésére meglévő pedagógiai képességeink birtokában – empátia, tolerancia, kongruencia.

Nevelőmunkánk legyen önálló, rugalmas, dönteni tudó, helyzetfelismerő, elfogadó, befogadó, segítő, támogató. Szemléletünket jellemezze a gyermeki személyiséget övező bizalom. Nemcsak az óvodapedagógus, hanem a körülötte dolgozó felnőttek legyenek mindannyian modell értékűek a gyermeki magatartás alakulása szempontjából.

Nevelőtestületben végezzük munkánkat egységes nevelési elvek alapján. Célunk, hogy minden óvónő saját egyéniségének megtartása mellett a közösen kialakított és elfogadott célok, és feladatok elérése érdekében tevékenykedjen. Érvényesüljenek az innovatív pedagógiai törekvések, de mindig a gyermek érdekének érvényesítése figyelembe vételével. Nevelőtestületünk légköre saját megítélésünk szerint megfelelő, kiegyensúlyozott, az egymás megértése, segítése, a közös döntéshozatal és munkavégzés jellemzi. A kompetencia alapú nevelés maradéktalan művelése érdekében szükséges lenne a nevelőközösség elméleti és gyakorlati felkészültsége és ehhez a tárgyi feltételek biztosítása.

A pedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez. A gyermekekkel való kapcsolatukat pozitív attitűd jellemzi.

A nem pedagógus alkalmazottak a nevelési folyamatban közvetlenül és tevékenyen részt vesznek ezért megfelelőképpen tájékoztatjuk őket az óvoda és az adott óvónő nevelési elképzeléseiről, módszereiről.

Az óvoda minden dolgozója tisztában van a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel és ez minden tevékenységben megnyilvánul. Ezáltal az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

Feladatunknak tekintjük a migráns gyermekek esetében, annak megteremtése, hogy kölcsönösen megismerhessék a gyermekek egymás kulturáját, anyanyelvét.

.A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű(HH), halmozottan hátrányos helyzetű(HHH), az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényelnek, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) a szülők és óvodapedagógusok együttműködésével.

7.2 Az óvoda tárgyi feltételei

Az intézmény működéséhez tárgyi feltételek biztosítását a nevelési -oktatási intézmények kötelező (minimális) eszköz és felszerelés jegyzék tartalmazza. (7. számú melléklet a 11/ 1994. (VI. 8.)

MKM rendelethez). A program mellékletét képezi.

Csoportszobáink és egyéb helyiségeink tárgyi felszereltsége, eszközellátottsága megfelel a 4/1994. (VI.8.) MKM rendeletben meghatározott minimális követelményeknek. Igazodik nevelési programunk cél- és feladatrendszeréhez. A gyermekek által használt tárgyi eszközök hozzáférhetőek és elhelyezésük biztonságos, szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Külső környezetünk célszerű és esztétikus, megfelel a „Játsszóterek biztonságáról” szóló előírásoknak, erről tanúsítvánnyal rendelkezünk. Dolgozóink számára biztosítani tudjuk a megfelelő munkakörnyezetet, a szülők számára pedig a fogadásukhoz, egyéni kapcsolattartáshoz szükséges feltételeket.

Mindezek megléte a sikeres nevelőmunka optimális feltétele.

Az óvodaépület helyiségeinek berendezése segíti a környezetbarát szemléletmód, valamint az egészséges életmód megalapozását. Az óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság a praktikusság jegyeit mutatja, a helyi sajátosságot is tükröző természetes anyagok felhasználása érvényesül. A gyerekek által használt eszközöket, játékokat körültekintően vásároljuk meg, pl.: nincs mérgező festékkel bekenve, nem káros a környezetre. Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényvel, a természetsarokban a természet által adott „kincsekkel”. Növényápolási, állatgondozási feladatokat látnak el a gyermekek rendszeresen az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben.

Az óvoda udvara mentes az allergiát, a mérgezést és sérülést okozó növényektől. Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a zöldséges- és virágoskert, a gyógy-és fűszernövény rész, a sziklakert, a kerti tó stb. A gyermekek kert gondozáshoz használnak kerti szerszámokat.

Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játékanak. Árnyas fák és nagyméretű (8m*4m) babaház valamint ivóút biztosított. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.

A takarékosági rendszer kiépített az óvodában a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén. Az épületen belül energiatakarékos izzók vannak a folyosókon, termekben a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. A fűtési rendszer környezetbarát. WC öblítők, hideg-meleg kevert csapvíz, a levegő illatosítására gyógynövények (nem használnak hajtógázos légillatosítókat).

Szelektív hulladékgyűjtés biztosított az óvoda egész épületében (pl. papír, műanyag stb.). A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újrafelhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul.

Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek, a gyerekek újból felhasználhatják (elvihetik onnan rajzolni, hajtogatni stb.)

Az óvoda működtetése során az óvoda vezetősége a környezetkímélő anyaghasználatra (környezetbarát tisztítószereket használata), a tudatos takarékoságra, a kapcsolatok széles és többirányú kiépítésére kiemelten törekszik.

A Zákányszéki Manó-kert óvoda helyiségi	Száma	Felszereltsége
Csoportszobák	4	Előírásnak megfelelő berendezés
Fejlesztő szoba	1	Megfelelő fejlesztési eszközök és célszerű berendezés a gyermekek foglalkoztatásához,
nevelői szoba	1	302 kötetes szakmai könyvtár, felnőtt számítógép és nyomtató,
sószoba	1	célszerű berendezéssel a gyermekek foglalkoztatásához,
szertár	1	A tároláshoz szükséges bútorok.
Mosdó-, WC helyiségek	3	Gyermekek számára megfelelő felszereltséggel, mosdó- fogmosó- felszereléssel, törülközőkkel,. Egyik helyiségben tusoló is rendelkezésre áll.
Közös öltöző helyiség	2	Öltözőbútor áll rendelkezésre; ruhák, cipők tárolására, átöltözéshez alkalmas ülő résszel.
Közlekedő folyosó- gyermek öltöző	1	Jellel ellátott öltöző szekrény minden gyermek számára.
Felnőtt mosdó	3	Kézmosási lehetőség, tükör. Az egyik mozgáskorlátozottak részére átalakítva, fürdőkáddal.
Vezetői iroda	1	Számítógép.
Játéktároló helyiségek és garázs	1/3	Önálló épületben 3 helyiség.
Főzőkonyha és hozzá tartozó előkészítő és raktár helyiségek, iroda, ebédlő	1	A HACCP közétkeztetési minőségbiztosítási rendszernek megfelelő berendezéssel és működéssel.
Iskolai ebédlő és melegítőkonyha	1	Külön épületben, megfelelő felszereltséggel.
Játszó udvar	1	Számos mozgásfejlesztő játék, babaház.
Madárbarát kert	1	Tanösvény, vízikertészet

Az eszközellátottságot a 2. számú melléklet tartalmazza.

8 AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATA

8.1 Óvodai nevelésünk célja:

A gyermekek sokoldalú és harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.

- ❖ Az óvodás korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítése, mely magában foglalja:
- ❖ A teljes gyermeki személyiség fejlesztését a gyermekek közösségi életre történő felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítségét a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- ❖ Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- ❖ Az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítését, figyelembe véve a szabad játék fontosságát.
- ❖ Olyan gyermekek nevelése, aki érzelmileg gazdag, településhez kötődő, környezetében jól tájékozódó, azzal harmóniában élő, érdeklődő, nyitott, az új iránt fogékony, önmagát és másokat értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő.
- ❖ Képessé kívánjuk tenni a gyermekeket az életkoruknak megfelelő kooperációra és kommunikációra.
- ❖ Biztosítjuk, óvodás gyermek számára az érzelmi biztonságot otthonos, derűs, szeretetteljes légkör kialakításával.

- ❖ Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

A nevelési cél eléréséhez elengedhetetlen az összehangolt munka a nem pedagógus alkalmazottakkal.

Az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékenységre alapozott nevelőmunka során valósítható meg. A Tevékenység-központú program az óvodás korú gyermekek szociális életképességét minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni a gyermekeket.

Ezzel a programmal az óvodás gyermek szociális életképességének növelése érdekében változatos tevékeny nevelési alaphelyzetek megteremtésével feltételezi az eredményt.

A nevelési alaphelyzet a jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési összefüggő rendszerében és általa létezik.

A nevelés a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen az gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik.

8.2 Óvodánk feladatai:

óvó-védő, szociális, nevelő és személyiség fejlesztő funkció.

- ❖ Biztosítjuk a gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- ❖ Óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- ❖ Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk segíti a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását, kialakítását.

9 A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉNEK FELTÉTELEI

9.1 A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek fejlődő személyiség, ezért sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi-lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő tárgyi és személyi környezetnek meghatározó szerepe van. Az óvoda a pedagógiailag determinált szocializáció színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása zajlik.

A gyermek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata, olyan sajátos nevelési feladat, amely nem csak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, mely további fejlődéshez nagymértékben hozzájárul.

Feladataink a szükségletek kielégítése terén az egészséges környezet megteremtése, a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása, alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése, valamint nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, egész óvodai életet átható tevékenységeinek és képességeinek figyelembe vételével a gyermek egyéni adottságaiból, személyiségéből kiindulva lehetséges megvalósítani.

9.1.1 Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- ❖ Az egészséges óvodai környezet megteremtése
- ❖ A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- ❖ A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése
- ❖ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, kiegyensúlyozott, családi légkör, otthonosság, derűs, szeretetteljes környezet vegye körül a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- ❖ A gyermek-gyermek, óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- ❖ A kommunikáció és kooperáció megvalósítása
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele.

9.1.2 A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek tevékenykedő lény, személyisége tevékenységek által fejleszhető a leghatékonyabban. A tevékenységek során meglévő képességeit felhasználja, és továbbfejleszti azokat lehetőséget biztosítva a készségek kialakításához.

A nevelő hatás belső feltétele, hogy az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen, a kitűzött cél megvalósítása és eredményessége biztosítható legyen.

A nevelő hatás pedagógiai feltétele a tevékenység előkészítése, megszervezése mely a felnőttek részéről tapintatot igényel. Semmit se végezzünk el a gyermek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükség van és annyit, amennyit a gyermek igényel.

A tevékenység értékelése mindig alapvető feladat.

A gyermeke számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységekre. A tevékenység megszervezésekor figyelembe kell vennünk az adott korosztály tevékenységének jellemzőit, valamint azt, hogy életmegnyilvánulásában nem különülnek el élesen

a különböző tevékenységek (pl. játék és munka esetében).

A nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a fejlődést elősegítő tevékenységek kerülnek megvalósításra (pl. az igényeknek megfelelően megvalósul a képességek fejlesztése, eszközhasználat megtanulása, ismeretszerzés és alkalmazás modern módszereinek használata, kirándulások stb.)

9.1.3 Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- ❖ Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek)
- ❖ A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- ❖ Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.

9.2 A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenység-központú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amely a társadalomban létező, elképzelhető, pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességeket két nagy csoportba sorolhatjuk.

Kooperációs képességek

Kommunikációs képességek

Minden csoportban biztosított a számítógép a digitális képességfejlesztés eszközeként.

9.2.1 Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- ❖ Folyamatosan biztosítsuk a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- ❖ Folyamatos megfigyelések útján alkossunk tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében törekedjünk a képességek, készségek fejlesztésére.
- ❖ A rész képességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyéni fejlesztési tervet készítünk,

- gondot fordítunk a tehetséggondozásra.
- ❖ Minden gyermek képességét önmagához viszonyítva fejlesztjük.

10 FŐ NEVELÉSI FELADATOK AZ ONAP ALAPJÁN

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.
- programunk speciális feladata a környettudatos magatartás megalapozása.

10.1 Az egészséges életmód alakítása

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembe vételével a gyermek egyéni adottságaiból, személyiségéből kiindulva lehetséges megvalósítani.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben a korban kiemelt jelentőségű. Elengedhetetlen az összehangolt munka a nem pedagógus alkalmazottakkal.

10.1.1 . Az óvodapedagógus feladatai az egészséges életmód kialakításában:

- ❖ az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja legyen mindig példaértékű.
- ❖ A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.

- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele.
- ❖ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- ❖ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése.
- ❖ A gyermekek testi képességeinek, készségeinek fejlesztése.
- ❖ A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása.
- ❖ Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, engedjen teret önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- ❖ A gyermek testi képességei fejlődésének elősegítése.
- ❖ A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- ❖ Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegség megelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- ❖ A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- ❖ Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- ❖ Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását, kialakítását a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását.
- ❖ Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása, különös tekintettel az SNI gyermekekre.
- ❖ A migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

10.1.2 . A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésűlködnék.
- ❖ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- ❖ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- ❖ Esztétikusan terítenek, higiénikusan esznek.
- ❖ Készségszinten használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- ❖ Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ❖ Ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- ❖ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ❖ Ügyelnek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésre törekvés.

10.2 Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása.

- ❖ Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs,

kiegyensúlyozott, szereteteli légkör vegye körül. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

- ❖ Az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások, - óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek - pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- ❖ Adjon lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítthesse társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- ❖ Szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő, közös tevékenységek gyakorlása és ezáltal a készségfejlesztés megvalósítása.
- ❖ Olyan óvodai élet megszervezése kívánatos, amely befogadó, segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, pontosság, stb.) és akaratának (pl. önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását. Lehetőség van hit- és vallásoktatás igénylésére a szülők részéről.
- ❖ Az óvodapedagógus vegye figyelembe a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítse az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- ❖ A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységeket, melyeken keresztül élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről, elősegítve a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását, kialakítását. A szocializáció biztosítása (magatartás érzelmi vezéreltsége, közös élmények biztosítása, erkölcsi tulajdonságok és az akarat fejlődésének segítése)
- ❖ Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, teret engedünk az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Törekszünk a szeretet és kötődés képességének fejlesztésére, a mások iránti tisztelet és megbecsülés érzésének kialakítására, fejlesztésére az ösztön és érzelmek irányításának fejlesztésére, az érzelmi zavarok tompítására, leépítésére.
- ❖ Elősegítjük a gyermek nyitottságára építve, hogy tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó szépre, jóra, tisztelje és becsülje azt. Ismerje a szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja
- ❖
- ❖ Legyen modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Elengedhetetlen az összehangolt munka a nem pedagógus alkalmazottakkal.
- ❖ A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült (SNI), hátrányos helyzetű (HH), halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), az elhanyagolt valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek: logopédus, pszichológus, gyógypedagógus stb. közreműködésével, őket így segíthetjük hozzá az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szint eléréséhez.
- ❖ Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- ❖ Segítjük a szociális érzékenység fejlődését, az éntudat alakulását, és teret engedünk a

gyermek önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek.

- ❖ A migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

10.2.1 Az óvodapedagógus feladatai az érzelmi nevelés során:

- ❖ A szeretet és kötődés képességének fejlesztése,
- ❖ A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése,
- ❖ Az élménybefogadás képességének fejlesztése,
- ❖ Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése,
- ❖ Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése,
- ❖ Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- ❖ Beszélő környezet feltételeinek biztosítás.
- ❖ Mindezen tulajdonságok fejlesztése a gyermeki személyiséghez igazodva lehetséges.
- ❖ Az identitástudat alapjainak lerakása (magyarságra nevelés).

10.2.2 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ❖ A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást kérik a szabályok megtartására.
- ❖ A felnőtt kérése nélkül is szívesen segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- ❖ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek. (kompromisszumkészség)
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.

Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.

- ❖ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ❖ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, és azt is meg tudják fogalmazni, melyek a hiányosságaik.
- ❖ Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- ❖ Az őket érintő ügyekben tudnak dönteni.

10.3 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

- ❖ Az anyanyelv fejlesztése kiemelt jelentőségű, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- ❖ Anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak kialakítása, beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel, (a javítgatás elkerülésével) az óvodai tevékenység egészében jelen van.
- ❖ Figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére. Törekszünk a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására, igényeljük és odafigyelünk a gyermek válaszára.
- ❖ Az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja legyen mindig modell értékű, ehhez elengedhetetlen az összehangolt munka a nem pedagógus alkalmazottakkal.
- ❖ A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk változatos tevékenységeket.
- ❖ A tevékenységek során elősegítjük a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását, kialakítását.
- ❖ Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- ❖ Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, teret engedünk az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- ❖ Elősegítjük az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele. Az SNI gyermekek esetében speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka segíti a szükséges szint elérését.
- ❖ A hazájukat elhagyni kényszerülő migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.
- ❖ További feladatok: -spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás).

11 A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

A fejlesztés feltételei a gyermek spontán fejlődése, érése és a tudatos fejlesztés. A tudatos fejlesztés az óvónő által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoportok életkor összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek jelentősen befolyásolják.

12 A FEJLESZTÉS TARTALMA

A tevékenység-központú óvodai nevelés tartalma tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

A négyes feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulási tevékenység,
- Társas és közösségi tevékenység,
- Munkatevékenység,
- Szabadidős tevékenység.

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodás korú gyermek nevelésének tartalmát.

Ezeknek a szempontoknak a szoros kapcsolódása kell, hogy jelentse mindennapi munkánk vázát, mely az óvodai élet tartalmát hatja át.

12.1 Játék és tanulási tevékenység

12.1.1 A játék

A játéka kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék- szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat, a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon hosszantartóan és zavartalanul kell kielégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé. A kisgyermek első valódi játszótársa a szülő, majd az óvodapedagógus. Ezek adják a mintát számára.

12.1.2 Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- ❖ Legyen kulcsszereplő a nevelésben, elfogadó, befogadó, segítő, támogató attitűdje legyen modell értékű.
- ❖ Biztosítson a játékhoz megfelelő helyet.
- ❖ Biztosítása folyamatosan a játékhoz szükséges eszközöket, egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokat, játékszereket.

- ❖ A játék folyamatában tudatos jelenléte biztosítsa az indirekt irányítás felelősségét. Biztosítson elegendő ötletet, lehetőséget, helyzetet a sokszínű játék kialakulásához. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
- ❖ Teremtse meg a nyugodt, kiegyensúlyozott légkört az elmélyült játék feltételeként.
- ❖ Használja ki az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségeket a játék fejlesztése érdekében. A szűkebb és tágabb környezetről spontán szerzett gyermeki tapasztalatok, élmények feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- ❖ Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, engedjen teret önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Biztosítsa a migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét. (Népi gyermekjátékok)
- ❖ Tartsa tiszteletben a gyermeki játék önállóságát.
- ❖ Gazdagítsa a 2,5–7 éves korban megjelenő játékfajtákat (gyakorló játék, szimbolikus szerepjáték, konstruáló játék, szabályjáték), s azok tartalmát, minőségét, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- ❖ Az óvónő tegye képessé a gyermekeket a kommunikációra és kooperációra a játéktevékenység során, fejlessze beszédkészségüket a játékban.
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
- ❖ Engedjen teret az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Biztosítsa a gyermekek által használt tárgyi eszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezését.
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele. Az SNI gyerekek fejlődését megfelelő szakemberek közreműködésével segíthetse hozzá az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szint eléréséhez.

12.1.3 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- ❖ Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- ❖ Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- ❖ Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- ❖ Élvezik a játékszabályokat, és képesek a normák betartására.
- ❖ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- ❖ Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

12.1.4 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermeke cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának elősegítése.

Közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

A tanulás lehetőségei az óvodában:

- ❖ utánzásos minta és modellkövető magatartás és viselkedés tanulás (szokások kialakítása)
- ❖ spontán játékos tapasztalatszerzés,
- ❖ a cselekvéses tanulás,
- ❖ gyermeki kérdésekre, válaszokra irányuló ismeretszerzés,
- ❖ óvónő által kezdeményezett tevékenységek: megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- ❖ gyakorlati problémamegoldás.

A foglalkoztatás formái:

- ❖ Egyéni munka,
- ❖ Kiscsoportos foglalkoztatás,
- ❖ Frontális foglalkoztatás,
- ❖ Alternatív pedagógiai módszerek,
- ❖ Differenciálás,
- ❖ Drámajáték,
- ❖ Kooperatív technikák,
- ❖ Projekt módszer,
- ❖ Tapasztalatszerzés, felfedezés .
- ❖ Játék,
- ❖ Szenzitív módszerek,
- ❖ Életközösségek terepi tapasztaltatása,
- ❖ Élménypedagógia,
- ❖ Erdei óvoda.

12.1.5 Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban

- ❖ Fejlesztése a gyermekek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- ❖ Elégítse ki a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát sokoldalú érdeklődésért.
- ❖ Kínáljon lehetőséget a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- ❖ Biztosítson a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket.
- ❖ Fejlessze a gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását pontosságát, feladattudatát.
- ❖ Nyújtson segítséget olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben a gyermek saját teljesítőképességét is megismerheti. Tudatosan törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből és azokra építve rendszerezze, bővítse meglévő tapasztalataikat.
- ❖ A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását, az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések megvalósítását.
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele.
- ❖ Biztosítsa a migráns családok gyermekei számára az önazonosság megőrzését, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

12.2 Társas és közösségi tevékenység

A gyermekekkel szemben támasztott fő követelmény, hogy tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. Programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenység a nevelőmunka egészét átszövi. Ebben a folyamatban legfontosabb időpont a gyermek óvodába lépése, illetve, hogy már ekkor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket. A beszoktatás rendje a későbbi óvodai életre is hatással lehet. Az óvónő feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az óvodába kerülő gyermek felé. A beszoktatást megelőzően végezzen előzetes családlátogatást. Adjon időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet, az eddigi gyakorlatnak megfelelően tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást.

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődésében. A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermeke, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Nevelési cél, hogy a gyermeknek igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor - ha arra van igénye- egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá. Az óvodai közösség sikeres formálása során a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A gyermekközösség kialakítása a tevékenységek négyes feladatrendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában a tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is erősítenie kell. Lényeges, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivétel csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek.

12.2.1 *Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:*

- ❖ Biztosítson, nyugodt, biztonságos, félelemmentes óvodai mindennapokat, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- ❖ Teremtse lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit.
- ❖ Alakítson ki és gyakorlják természetes szituációkban a felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokásokat.
- ❖ Alakítsa ki és gyakoroltassa a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességeit.
- ❖ Kezelje tapintatosan a konfliktusokat.
- ❖ Alakítsa a társakért, a csoportért érzett felelősségérzetüket.
- ❖ Gyakorlják a demokratikus szabályok betartását.
- ❖ Nevelje arra a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak társaik irányában.
- ❖ Nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt illetve kiemelkedő képességű gyermek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakember közreműködésével (logopédus, pszichológus.) fontos, hogy a gyermekek elfogadják társaik, esetleg a többiek eltérő külsejét, viselkedését, különleges állapotát.

12.3 Munkatevékenység

A munkatevékenység pedagógiai funkciója a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Aktív tevékenység: a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége. A munka az óvodás gyermek számára őrizze meg játékos jellegét. A gyermekek minden munkát végezhetnek, amihez kedvük van és fizikai megterhelés nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermekek önkéntességét és aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósításához. A

munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és vállalható. A munka jellegű tevékenység kapcsolatban van a cselekvő tanulással.

Váljon a csoport számára magától értetődő, természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges. Nagyon fontos, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos legyen, ami beépül a mindennapokba. A nagyfokú önállóság, a döntési helyzetek gyakorlásának lehetőségei a gyermek életre való felkészítését szolgálják, a személyiségfejlődés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Ilyenek lehetnek a csoport életével kapcsolatos tennivalók, az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka.

Óvodánk községi óvoda, ezért a helyi adottságokat figyelembe véve a munkatevékenység lehet a környezet-, a növény- és állatgondozás, az udvar tisztán tartása, a játékok rendben tartása, javítása, termések, magvak gyűjtése, élősarok gondozása, kerti munka, illetve sok esetben lehetőség van családi környezetben kis állatok gondozására, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja. Nagyon fontos, hogy ezek a munkavégzések ne csak az óvodában, hanem a családban is megerősítést nyerjenek. Otthon is járjon dicséret az elvégzett munkáért. Fontosnak tartjuk az óvodában a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására nyújt lehetőséget. Személyiségfejlesztő hatása még a saját és mások munkájának elismerése, megbecsülése, maga a gyermek is érezze ennek pozitív megnyilvánulását. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

12.3.1 *Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban*

- ❖ Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- ❖ Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- ❖ A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- ❖ Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban. Legyen a munka pozitív élmények átélésének forrása, ez a biztosíték arra, hogy a gyermek önként, örömmel, szívesen, tevékenykedjen.
- ❖ Törekedjen arra, hogy minden tevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- ❖ Engedjen teret az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseknek, derűs légkörben a folyamatos beszédkezdés fenntartására.
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
- ❖ Tudatosan törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből és azokra építve rendszerezze, bővítse meglévő tapasztalataikat.
- ❖ Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele. SNI gyermekek kiemelt odafigyelésben részesülnek.
- ❖ Tegye lehetővé a migráns családok gyermekeinek az önazonosság megőrzését, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

12.3.2 *A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén*

- ❖ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ❖ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.

- ❖ Önállóan, igényesen végzik a munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ❖ Szívesen közreműködnek az önkiszolgálásban, naposi munkában, kerti munkában, a növények, állatok gondozásában.
- ❖ Elismerik a saját és mások munkáját.

12.4 Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: szabad választás többféle tevékenység közül.

Célja: a különböző tevékenységek közötti szabad választási lehetőségeken keresztül megtanítani a gyermeket az önálló döntéshozatalra és a rendelkezésre álló idővel való gazdálkodásra. Mind a délelőtti, mind a délutáni időszak alkalmas arra, hogy a felkínált lehetőségek között szabadon választhasson a gyermek. Ekkor lehetőség van arra is, hogy az egymás mellett lévő csoportokba is átléphessenek. Az udvar és a játszótér is alkalmas a széleskörű szabadidős tevékenység biztosítására, sőt a nagyobb közösséggel való ismerkedésre.

12.4.1 *Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:*

- ❖ Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- ❖ Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- ❖ A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- ❖ Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- ❖ Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer

megalapozását.

13 A KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE

A komplex tevékenységek lényege:

Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.

- A tevékenységeket probléma-centrikusság és egy - egy vezető szempont megléte jellemzi.
- A tevékenységek során tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

13.1 A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

13.1.1 Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatban állnak egymással. Az óvodai nevelés egészét átszövi, komplex folyamat. Az óvoda fejlesztési feladatainak a család és a környezet megismeréséből kell kiindulnia.

Az anyanyelvi nevelés minden feladatot, tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának fejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását, elősegíti a zökkenőmentes iskolai tanulás megkezdését.

Óvodánkban nap mint nap játszunk anyanyelvi játékokat, különböző játékokkal gyakoroltatjuk a helyes beszédleghzést, játékosan gyakoroltatjuk a hangok kiejtését. Középső és nagycsoportban hetente egy napon logopédus foglalkozik a beszédhibákkal. Községünkben élénken él a tájnyelv (ő-zés), fontos feladat, hogy iskolakezdésre minden gyermek ismerje meg és fogadja el az irodalmi nyelvet.

13.1.1.1 Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- ❖ Biztosítson beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkört ahol minden gyermek szívesen beszél, bátran megnyilatkozik, örömmel mesél élményeiről.
- ❖ Képesse kell tenni őket egymás meghallgatására.
- ❖ Folyamatosan bővítse a gyermekek szókincsét, fejlessze a beszédszínvonalat, a beszédmegértést, beszédtechnikát, gyakoroltassa a helyes kiejtést.
- ❖ Inspirálja kérdésekre a gyermekeket, s ezeket a kérdéseket válaszolja meg. Javítsa megfelelő módszerrel a beszédhibákat, szükség esetén irányítsa szakemberhez, akivel folyamatosan működjön együtt. Ugyanez érvényes a szülővel való kapcsolatra is.
- ❖ Fejlessze a gyermekek beszédét élményeikhez, tapasztalataikhoz kapcsolódva.
- ❖ Biztosítsa a beszédöröm élményét a gyermekek számára, ezzel engedjen teret az önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
- ❖ Az identitástudat alapjainak lerakása (magyarságra nevelés).

13.1.1.2 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Használják aktívan a tapasztalatok során bővült szókincsüket!
- ❖ Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési

formákkal teremtsék meg és tartsák fenn a kapcsolatot!

- ❖ Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, és ha párbeszédben vesznek részt, többnyire várják végig a másik megnyilatkozásait!
- ❖ Használják helyesen a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igeidőt és igemódokat!
- ❖ Alakuljon ki a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, többnyire megfelelő hangsúlyozású hangletjtésű és sebességű beszéd!
- ❖ Beszédüket kísérik a kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal
- ❖ A beszédhangokat ejtsék tisztán(a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek)! A beszédhibás gyermekeket ebben segítse a logopédus munkája!
- ❖ A beszédhanghallás fejlődését segítsék elő a hangoztató, felismertető és differenciáló játékok!
- ❖ Kommunikáljon, beszéljen érthetően, folyamatosan; gondolatait érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezze ki!
- ❖ Használjon minden szófajt!
- ❖ Alkosson különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat;

A beszédzavar szűrő programot (Fekete Csabáné) és hangok differenciálására (Kelemen Lajos) szolgáló vizsgáló lapot a 3. számú melléklet tartalmazza.

13.1.2 Matematika

A matematikai nevelés célja a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismerése, megtapasztalása, a logikus gondolkodás megalapozása, a bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, tapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

A matematikai nevelésben egy-egy képesség fejlesztésére többfajta tevékenység során is sor kerülhet, ugyanakkor a program a matematika önállóságát is hangsúlyozza. Természetesen komplex formában a gyermekek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg.

Az óvodánkba érkező gyermekek matematikai tapasztalatai igen szélsőségesek. Építünk ezekre és tudatos neveléssel biztosítjuk a gyermekek egyenletes fejlődését, illetve felzárkóztatását. Ugyanakkor arra is gondolnunk kell, hogy a több ismerettel rendelkezők ne ragadjanak le, nekik teret biztosítunk a továbbhaladásra. Az életkori sajátosságok miatt a matematikai tanulás több formája valósul meg.

Ezek lehetnek:

- Utánzásos, minta-modell követő,
- Spontán, játékos tapasztalatszerzés,
- Az óvónő által irányított, megfigyelésre épülő,
- Gyakorlati probléma megoldás,
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok és az óvónő által kezdeményezett tevékenységek.

Az egész óvodai élet alkalmas arra, hogy a gyermekek matematikai tapasztalatokat szerezzenek, és számtalan lehetőség kínálkozik a fejlesztésre is. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.

Komplex tevékenységekben rendezheti a mozaikszerűen megszerzett benyomásokat. Szélesítheti, mélyítheti a spontán tanultakat és rögzítheti azokat. 4-5 éves korban igénylik a gyermekek az óvónő által irányított kisebb-nagyobb csoportokban a mélyebb és sokoldalú összefüggések feltárását.

A kötött vagy kötetlen tevékenységekben minden esetben támaszkodunk a gyermek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.

A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítjuk meg.

13.1.2.1 Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- ❖ Olyan eszközök, tevékenységek és problémahelyzetek biztosítson, ami felkelti a gyermekek önkéntelen érdeklődését, aktivitását.
- ❖ Természetes élethelyzetekben tegye lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését, gyakorlását, elmélyítését és alkalmazását.
- ❖ Építsen a gyermekek beszédkedvének folyamatos fenntartására.
- ❖ Biztosítsa annak feltételeit, hogy a gyermek szerezzon ismereteket a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.
- ❖ Ismertesse fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakuljon ítélőképessége, fejlődjön tér-, sík-, és mennyiségszemlélete.
- ❖ Tudatosan törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből és azokra építve rendszerezze, bővítse meglévő tapasztalataikat.
- ❖ Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, engedjen teret önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Játékosan, játékba építetten valósítsa meg a matematikai képességek fejlesztését
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele

13.1.2.2 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Képesek arra, hogy az óvónő kérdéseit, gondolatait megértsék, kövessék! Vállalkozzanak szívesen a felvetett problémák megoldására.
- ❖ Képesek tulajdonság szerinti válogatás folytatására, sorbarendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorbarendezés végzésére. Összehasonlításukat kifejezik szóban is, meg tudják ítélni mások megállapításainak igazságát. Értik és helyesen használják az összehasonlítást kifejező szavakat.
- ❖ Önállóan is tudnak hosszúságokat mérni.
- ❖ Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10 -ig).
- ❖ Elő tudjanak állítani különféle elrendezéssel, különféle elemekből bontással többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- ❖ Meg tudnak számlálni tárgyakat legalább 10 -ig.

- ❖ Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- ❖ Értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között).

13.2 A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

13.2.1 *Természet – társadalom - ember*

A tevékenység-központú program célja, hogy a gyermekeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerjék és megértsék a körülöttük történő eseményeket, a megismerésben a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit. Megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet-közeli élettel, a természet, környezet szeretetének bizonyításával példát mutatva. Megláttatjuk, hogy mennyire összefügg minden egymással (globális szemlélet) és milyen nagy az ember felelőssége a természeti, társadalmi környezet megóvása, védelme szempontjából. Továbbá ismerjék meg, hogy az ember munkája mennyire fontos a megélhetés, a természet megóvása, esetleg rombolás szempontjából. Felkészítjük a gyermekeket arra, hogy a társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Demokratikus társadalmi rendben való életre készítjük fel, ahol különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Nevelni kívánjuk őket mások tiszteletére, szeretetére is. Minden esetben tudjanak tisztelettudóan köszönni, beszédbe elegyedni hozzájuk hasonló korúval, felnőttekkel, ismerősökkel és idegenekkel egyaránt, ehhez biztosítjuk a beszélő környezet feltételeit. Állandó kapcsolatban állunk az Idősek Otthonával, a gyermekek műsorral köszöntik az időseket Mikuláskor, Falukarácsonyon a község időseit, fiataljait egyaránt. A gyermekek számára megtapasztalható és ezáltal jobban érthető a társadalmi folyamatok alakulása. Feladatunk, hogy találják meg helyüket több generáció között is, érezzék, hogy szükség van rájuk. Ismerkedjenek meg a mindennapi élet szabályaival, szokásaival: (pl. vásárlás a boltban, látogatás a könyvtárban, utazás autóbusszal, látogatás a vadasparkba stb.)

Kiemelten szerepelnek a természet- és környezetvédelmi feladatok a helyi adottságok alapján:

Fák védelme, faápolás, faültetés, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, a lakóhely-megismerési tevékenységek, az épített és a természeti környezet védelme.

A zöld jeles napok (Takarítási világnap, Állatok világnapja, Víz világnapja, A Föld napja, Madarak és fák napja) megünneplése.

Ajánlásunk: A természet 12 hónapja (4. számú melléklet)

13.2.2 *Születéstől a felnőttkorig*

A komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a

helyes viselkedésig mindazt, ami támpontot nyújt a környezetükben meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához.

A szokások elsajátításával a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák megalapozását valósítjuk meg játékosan. Ezek gyakorlására szabadidőben a nap bármely szakában lehetőséget biztosítunk. Olyan feltételeket kívánunk megteremteni, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat megszerzését a természetes környezetben. Biztosítanunk kell az eszközöket és lehetőségeket a gyermekeknek a folyamatos tevékenykedtetéshez. A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabadban, természetes környezetben vezetjük le.

13.2.2.1 Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- ❖ Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- ❖ Biztosítsa annak feltételeit, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatózó szépre, jóra, tisztelje és becsülje azt. Ismerje a szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja, ezzel elősegítjük a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását, kialakítását.
- ❖ Tudatosan törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből és azokra építve rendszerezi, bővíti meglévő tapasztalataikat.
- ❖ Biztosítani minden, lehetőleg természetes eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéséhez.
- ❖ A tevékenységeket lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- ❖ Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában természetsarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.
- ❖ A 3 –6 –7 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi témák összeállítása, a környezetünk értékeinek felfedeztetése, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- ❖ A gyermekek kommunikációs és kooperációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,

- engedjen teret önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Biztosítsa a migráns családok gyermekeinek az önazonosság megőrzését, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
 - ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
 - ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele. Az SNI gyermekek kiemelt figyelmet kapnak.
 - ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.
 - ❖ Folyamatosan gyarapítsa a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, a felnőtt és a gyermek környezet- és egészségbarát szemléletre ható könyvek vonatkozásában egyaránt. Alakítsa a gyermekek és családtagjaik környezettudatos településlakói és fogyasztói szokásait.
 - ❖ Az identitástudat alapjainak lerakása (magyarságra nevelés).

13.2.2.2 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről. Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét. Tudják saját születésük idejét, helyét.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Felismerik a napszakokat.
- ❖ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- ❖ Ismernek a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- ❖ Ismerik a környezetükben előforduló növényeket, azok gondozását, védelmét.
- ❖ Ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- ❖ Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ❖ Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült fotókat.

13.3 Művészeti tevékenységek

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség kibontakoztatását jelenti. A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata.

A gyermekek kreativitásának megnyilvánulásait elsősorban az oldott légkör, a mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell teremteni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban az ének-zenében, a bábozásban, az ábrázolás minél több formájában kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg, minél biztonságosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. A művészeti tevékenység fogalmkörébe tartozik a mese-vers, az ének –zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, kézimunkázás, a barkácsolás.

A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, amelyeket foglalkozásokon, játékidőben vagy szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak, mint a nap folyamán bármikor. A különböző tevékenységek során fejlődnek a gyermekek készségei, esztétikai érzéke, oldódnak gátlásai, kifejezésre jutnak érzései, fejlődik egész személyiségük.

Művészeti tevékenységek:

- mese-vers, dramatizálás, bábozás
- vizuális tevékenységek
- ének-zene, énekes játék

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- ❖ Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- ❖ Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- ❖ Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- ❖ Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- ❖ Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.

13.3.1 Mese-vers, dramatizálás, bábozás

Az irodalmi nevelés a legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel, a mozgásos játékokkal kapcsolódik össze. A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi értékeket mutat, mélyíti az önismeretet, a fantáziát. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének, visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelelvenítő, áttelekesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világgépe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra, és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek helye van. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mese tágabb értelemben tanít. Oldja a szorongást, az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít, mely nélkül lehetetlen az olvasóvá válás, mely az irodalmi nevelés távlati, lényegi feladata. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés és az elalvás előtti mesélés között. Fontos, hogy mindennap meséljünk, vagy verseljünk valamilyen formában a nap bármely szakában az eddigi gyakorlatnak megfelelően. A mese-vers kezdeményezésének anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs, illetve a műköltészet megismertetése adja. Az egyre elhatalmasodó video-világot próbáljuk háttérbe szorítani, maradjon alkalmi jellegű. A mesékkel

tudjuk leginkább készíteni a gyermekeket önkifejezésre mind szóban, mind a képzelet és fantázia tekintetében. A meséket gyakran ismétljük, többször is feldolgozzuk. Kedvelt tevékenység a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez.

Óvodánkban különös gondot szeretnénk fordítani a néphagyományok megismertetésére, a népszokások felelevenítésére. Elsősorban magyar népmeséket, magyar írók, költők műveit alkalmazzuk hozzásegítve a gyermeket ezzel, a szülőföldhöz való kötődésének megalapozásához, valamint szűkebb és tágabb környezetének megismeréséhez. A migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében lehetőséget biztosítunk az adott nemzetiség kulturájának bemutatására, megismerésére, pl. versek, népmesék.

13.3.1.1 *Az óvodapedagógus feladatai:*

- ❖ Igényesen állítsa össze a felhasznált irodalmi anyagokat.
- ❖ Ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, meghitt légkör megteremtésére a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok alkalmával.
- ❖ Biztosítson lehetőséget a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához, valamint segítse elő, hogy megfelelő eszközökkel is játszhasználnak nekik tetsző meséket. Ösztönözze a kommunikáció különböző formáinak kialakítására beszélő környezetben, helyes minta és szabálykövetéssel.
- ❖ Fejlessz a gyermekek nyelvi képességeit az irodalom eszközeivel.
- ❖ Engedjen teret az önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Segítse elő az irodalmi élmények feldolgozását különböző anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.
- ❖ Rendszerezze, bővítsen a spontán szerzett tapasztalatokat, ismereteket kapcsolódva az irodalmi élményhez.
- ❖ Biztosítsa a gyermekek által használt tárgyi eszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezését.
- ❖ Az identitástudat alapjainak lerakása (magyarságra nevelés).
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, -különös tekintettel az SNI gyermekekre-, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele.

13.3.1.2 *A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:*

- ❖ A korábban megtanult mondókákat, verseket gyakran ismétlik a játék kedvéért! Kérik a versek, mondókák ismétlését!
- ❖ Tudnak 10-12 mondókát, 6-8 verset és meghallgatnak meg 15-20 mesét.
- ❖ Társak az óvónő énekes, halandzsás, mozgásos improvizáló játékegyeztetéseiben.
- ❖ Kérik és várják a mesemondást. Figyelmesen, csendben hallgatják végig a mesét. Össze tudják kötni a folytatásos, verses mesék és meseregények szálait.
- ❖ Van néhány mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik a játékba!
- ❖ kedvelt szórakozásaik közé tartozik az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása. Beszélgetnek a mesében elhangzottakról.

- ❖ Önállóan és együtt is nézegetik a könyvek képeit. Kérik a felnőtteket, hogy meséljenek róluk. A könyvekben felismerik a képek alapján kedvenc meséiket. Vigyáznak a könyvekre.

13.3.2 Ének-zene, énekes játékok

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése a gyermeknéptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását, hozzásegíti a gyermeket a szülőföldhöz való kötődés alapjainak lerakásához, valamint szűkebb és tágabb környezetének megismeréséhez.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítása szolgálatában.

A művészeti nevelésen belül cél a gyermeki vágyak kibontakoztatása, az alkotókedv kialakítása, mélyítése, az éneklés és mozgás örömteli átélése közben. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy a séták, kirándulások. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékozásra. Az éneklés, zenélés a felnőtt minta spontán utánzásával a gyermek mindennapi tevékenységének szerves részévé válik.

A komplex foglalkozásokon inkább összefoglaljuk, elmélyítjük a gyermekek ismereteit és alkalmat adunk képességeik fejlesztésére. Az élményt nyújtó közös éneklés, körjáték vagy mondókázás a művészeti és esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett szerepet kap. Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének –zenei nevelésre építve fejlesztjük gyermekeinket. A gyermekek képességei és hangképzési fejlettségük szintjét figyelembe véve továbbra is a három korcsoport szintjére kidolgozott anyagfelosztásunkat alkalmazzuk a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét figyelembe véve.

13.3.2.1

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ Biztosítsa a 2,5 –7 éves korban tervezhető hagyományos zenei tartalmakat, népdalokat, népi gyermekjátékokat, mondókákat.
- ❖ Rendszerezze, bővítsé a spontán szerzett tapasztalatokat, ismereteket kapcsolódva a zenei élményhez.
- ❖ A tevékenységeket differenciált szervezeti formában valósítsa meg.
- ❖ Alakítsa a gyermekek nyelvi képességeit, a kommunikáció különböző formáit beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel, mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- ❖ A zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi hovatartozást is.
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
- ❖ Engedjen teret az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ Biztosítsa a gyermekek által használt tárgyi eszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezését.
- ❖ Az identitástudat alapjainak lerakása (magyarságra nevelés).
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele, szükség esetén szakemberek segítségével. (SNI)

13.3.2.2

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A mondókákat -az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
- ❖ A dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel éneklük.
- ❖ Ismert dalt szöveg nélkül, dúdolva vagy egyszerű szótagismétlésekkel is énekelnek.
- ❖ Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbséget, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni.
- ❖ Felismerik a halk és hangos közötti különbséget, tudnak halkán, hangosan énekelni, beszélni, tapsolni.

- ❖ A zenei fogalompárokot képesek felismerni és összekötni.
- ❖ Felelgetős játékokat két csoportban folyamatosan az óvónő segítségével is tudnak énekelni.
- ❖ A dallammotívum fel-, vagy lemenő irányát visszaéneklés közben tudják lassú kézmozgással követni.
- ❖ Felismerik az ismert dallamokat dúdolásról, hangszerről, a hasonló fordulatokról, sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról!
- ❖ Tudnak dalokat hangosan és magukban énekelni több dallammotívum elbújtatásával is.
- ❖ Megismerkednek eredetiben néhány hangszerrel, azok hangjával, megfigyelik a hangszínek eltérését.
- ❖ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal, mondóka ritmusától. A jellegzetes ritmusú, jól ismert dalokat, mondókákat felismerik ritmustaps alapján. Visszatapsolnak szöveges ritmus motívumokat csoportosan és egyénileg is.
- ❖ Egyöntetűen tudnak körbejárni -kicsit oldalra fordított -testtartással, kézfogással.
- ❖ Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat szépen tudják megformálni (pl. dobbantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás, lépések változatos irányításával).
- ❖ Képesek egyensúlyozást kívánó mozgásokra (pl. kilépés, dobbantás, sarokkoppantás, zárás, forgás egyedül és társsal).
- ❖ Alakítanak térformákat esetleg az óvónő irányítása nélkül is (pl. kör, csigavonal, hullámvonal, lánc)! Kedvvel végzik a játékos táncmozgásokat!
- ❖ Használják ütőhangszereket, a népi kultúra kellékeit. (Kendő, kalap, népviselet.)
- ❖ Az óvónő énekelt kérdésére egyenként énekelve tudnak válaszolni. A gyerekek páronként is próbálkoznak énekes dallamrögtönzéssel kérdés - felelet játékkal.
- ❖ A dalokhoz kitalálnak mozdulatokat, játék nélküli dalokhoz egyszerű játékokat.
- ❖ A bemutatott élőzenéket figyelemmel hallgatják !

13.3.3 Vizuális tevékenységek

A vizuális tevékenységek (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, építés, kézimunka, képalakítás, az ábrázolás különböző fajtái...stb.) mellett, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Maga a tevékenység -s ennek öröme- fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli, tájékozódó- és rendezőképességek alakulását a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

13.3.3.1

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A gyermeki alkotó –alakító tevékenység feltételeinek megteremtése az egész nap folyamán.
- ❖ Teremtsen lehetőséget művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi képzőművészeti alkotások nézegetésére. '(Múzeum látogatás, kép-tár látogatás, képzőművészeti kiadványok nézegetése.) hívja fel figyelmüket a természet szépségeire. Esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül őket.
- ❖ A gyermekek számára megszokott és elérhető legyen mindig mindenféle anyag és eszköz, amivel fantáziájuknak megfelelően dolgozhatnak, alkothatnak. Biztosítsa ezen tárgyi eszközök biztonságos elhelyezését.
- ❖ Rendszerezze, bővítse a spontán szerzett tapasztalatokat, ismereteket kapcsolódva az esztétikai élményhez.
- ❖ Differenciáltan fejlessze a 2,5-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmát, minőségét.
- ❖ Kézműves foglalkozásokon, barkácsolásokon keresztül ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, hozzásegítve a gyermeket ezzel a szülőföldről való kötődéshez.
- ❖ Biztosítsa a tevékenység differenciált szervezeti formáit.
- ❖ Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
- ❖ Engedjen teret az önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvéseknek,
- ❖ A természetes beszéd- és kommunikációs kedv ébrentartása a tevékenységek közben.
- ❖ A szülők bevonásával találjon alkalmat az adott nemzetiség képző- és népművészeti alkotásainak megismertetésére.
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele. Az SNI gyermekek kiemelt figyelmet kapnak.

13.3.3.2 *A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén*

- ❖ Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- ❖ Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.
- ❖ Plasztikai munkáik egyéniék, részletezőek.
- ❖ Téralkításban, építkezésben közösen vesznek részt. Rácsodálkoznak a szép látványra, gyönyörködni tudnak benne.
- ❖ Értékítéletüket megfogalmazzák, az alkotásokról beszélgetni tudnak.
- ❖ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

13.4 Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek és tevékenységek

13.4.1 Mindennapi testnevelés

Programunk lényeges eleme a gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása, ami nem elképzelhető a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi torna nélkül.

A mozgás fejlesztéséhez hozzá tartozik, hogy maximálisan biztosítsuk az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve -minden gyermek számára, minden nap folyamán a mozgáslehetőségeket, valamint a minél hosszabb ideig történő szabad levegőn való tartózkodást, a mozgásöröm változatosabb átélése, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek végzése érdekében. Az aktív és passzív pihenés lehetőségének biztosítása serkentőleg hasson a gyermekek testi és szellemi fejlődésére.

A mozgásigény kielégítésére az óvodai testnevelés feladata, amit csak helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakorlásával érhetünk el. A mozgásigény kielégítése mellett nagyon fontos a természetes mozgás (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) a testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) társra figyelés fejlesztése a kommunikáció különböző formáinak gyakorlása mellett. A megfelelő intenzitású testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, megalapozza a mozgásműveltséget. Hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. Kedvezően befolyásolja a gyereki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítő képességét. A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, felerősítik és kiegészítik a mozgás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A természet erőivel -napfény, víz, levegő- való edzések kedvező hatásaival is számolnunk kell. A változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükség, ezen túl az óvónő - gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. Több feladatnak teszünk eleget, de a testedzés hatékonyságát is fokozzuk, amikor sétákat, túrákat szervezünk a közeli erdőbe, tanyákra, virágzó mezőre. Ezzel is megalapozzuk a gyermekek szülőföldhöz való kötődését, valamint elősegítjük, hogy megismerhesse szűkebb és tágabb környezetét.

Ugyanígy a versenyjátékok lebonyolításával is túllépünk a mozgásfejlesztés egyoldalúságán. Óvodánkban lehetősége van arra, hogy a mellettünk lévő sportsarnokban tartassuk a testnevelés foglalkozásokat. Nagy gondot kell fordítanunk a kéziszer, tornaszerek épségére, tisztaságára, valamint a balesetek elkerülésére. Lényeges az, hogy minden mozgásforma a mindennapi testnevelésbe is beépíthető. Az óvónő dönti el, hogy a mindennapi testnevelés 20-30 perce alatt testnevelési foglalkozást tart, vagy egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékkal tölti ki az időt.

13.4.1.1 Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés megszervezésében:

- ❖ Minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- ❖ Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit. Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- ❖ Rendszerezze, bővítse a spontán szerzett tapasztalatokat, emellett biztosítsa ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlását. (a megváltozott körülmények között való gyakorlás.)
- ❖ Biztosítsa az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozását.
- ❖ Kínáljon fel változatos eszközöket és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.
- ❖ Állítson össze 2,5 –7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékokat.
- ❖ Teremtse különböző szervezeti formákat a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.
- ❖ Segítse elő az iskolakezdéshez szükséges testi-, lelki-, és szociális érettség kialakulását, mely a sikeres iskolai munka előfeltétele. Az SNI gyermekek kiemelt figyelmet kapnak.

- ❖ Engedjen teret az önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvéseknek.
- ❖ A migráns családok gyermekeinek biztosítsa az önazonosság megőrzését, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

13.4.1.2 *A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:*

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ❖ Betartják a szabályokat, a különböző versenyjátékokban.
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- ❖ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ❖ Szeretnek futni, képesek 50 -100 métert kocogni.
- ❖ Tudnak helyben labdát vezetni.
- ❖ Célbadobnak egykezes felsődobással.
- ❖ Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

14 A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

14.1 Csoportszervezési elveink

Óvodánkban vegyes életkorú csoportokat szervezünk, jelenleg 4 csoporttal működünk. A szülők igényeinek megfelelően lehetőséget biztosítunk a testvérek, barátok egy csoportba kerülésére.

A gyermekek csoportba kerülésének elvei:

- A csoportban biztosítjuk a megfelelő életkori és nemi arányokat.
- A különös gondoskodást igénylő gyermekek arányos elosztására is törekszünk.(SNI, HH és HHH)

Az óvodai nevelés csak a fenntaró által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet, és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

14.2 A nevelés tervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését kötelező dokumentumok szolgálják: Csoportnapló, Felvételi és mulasztási napló, Egyéni fejlődési napló.

Az Egyéni fejlődési naplót a 5. számú melléklet tartalmazza, amelyet Porkolábné dr. Balogh Katalin nyomán készítettük el.

A tervezés tudatos, átgondolt folyamat, melynek során számításba kell venni, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme, és dinamikája más és más lehet. A nevelőmunka tervezésében, a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.

A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. Komplexitása abban rejlik, hogy a gyakorlatban a gyermekeket érő élmények, tapasztalatok egyszerre, egy időben jelentkeznek. Így kell tervezni és megvalósítani is. Minden esetben tevékenységet szervezünk. Ötlettárat állítunk össze, amit a négy évszak, az ünnepek és aktualitások köré csoportosítunk. Ezekben a gyermekeket ért élmények változtathatnak. A helyi sajátosságokat figyelembe véve (pl. erdő közelsége, téli disznóvágás, mezőgazdasági munka) mindig vannak ötletadó témák. Konkrétan tervezni csak egy vagy két hetes periódusban szándékozunk, hiszen így tudjuk felhasználni a gyerekek ötleteit és tapasztalatait. Rugalmasság és könnyen korrigálhatóság kell, hogy jellemezze munkánkat.

Feljegyzéseket készítünk a gyermekek fejlődési üteméről, így konkrét megfigyelések adnak alapot a differenciált fejlesztés megteremtéséhez. A komplex foglalkozások rendszere beépül a nevelési folyamat egészébe, ezért nincs meghatározott időpontja.

A tervezés megírása magába foglalja az óvónők munkájának teljes vázát, de ő maga dönti el, hogy milyen írásos anyag szükséges a felkészüléséhez.

14.3 A fejlesztés módszerei

A négyes feladatrendszerből és a célból következően a csoport egészére tervezünk, de a csoporton belüli differenciált, egyéni fejlesztés megköveteli tőlünk az egyes gyerekekre szabott fejlesztést. Óvodánk osztatlan csoportokkal működik. Az ismeretszerzés formáját az óvodapedagógus dönti el. Fontos, hogy a gyermek szabadon dönthessen, alkothasson, gondolkodhasson és cselekedjen. Elegendő időt kell adni a tevékenykedésre és tapasztalatszerzésre. A nevelőmunka elemzése, értékelése is az óvónő feladata. Ez ad támpontot a nevelőmunka tervezésének további irányvonalaihoz.

14.4 A nevelés időkeretei:

A heti és a napirend biztosítja a gyerekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör és szokásrendszer kialakításával a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát. Biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre: folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Az egészséges fejlődéshez elengedhetetlen a mozgásos tevékenység és a pihenés harmóniája. A napirenden belül a legtöbb időt a játék kapja, mert ez a gyermekek legfőbb tevékenysége. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van, az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatát a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

A gondozás és a szabad levegőn való tartózkodás jól illeszthető a játéktevékenység egész napos folyamatába. Udvarunkon lehetőség van, hogy mindenki egyszerre játszasson kint. Megfelelő szervezéssel igyekszünk a zsúfoltságot, a balesetveszélyt elkerülni épületen kívül és belül. A napirendi pontok folyamatos végzése biztonságot nyújt a gyerekeknek, gyorsan megtanulja, hogy egy-egy tevékenység után mi fog következni.

14.4.1 Hetirend:

A napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. Lényeges, hogy mindenre jusson elegendő idő. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Hetirend javaslat (minta):

HÉTFŐ	Mindennapi testnevelés Mese -vers Természet - társadalom - ember
KEDD	Mindennapi testnevelés Mese -vers Művészeti tevékenységek
SZERDA	Mindennapi testnevelés Mese -vers Matematika
CSÜTÖRTÖK	Mindennapi testnevelés Mese -vers
PÉNTEK	Mindennapi testnevelés Mese -vers Művészeti tevékenységek

14.4.2 Napirend

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre, a rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a szabad játék kitüntetett szerepét. A napi és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

A napirend általános időkeretei a 10 órás nyitva tartás alatt (javaslat)

Tevékenységek	2,5-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Játék és szabadidős tevékenység	4 ó 5 p	4 ó 45 p	5 ó 40p
Komplex foglalkozás	35 p	35 p	50 p
Étkezés, pihenés	4 ó 5p	3 ó 25 p	2 ó 30p
Öltözködés, tisztálkodás	1 ó 15 p	1 ó 15 p	1 ó

Összes idő	10 óra	10 óra	10 óra
-------------------	---------------	---------------	---------------

15 AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

Az óvodai ünnepek továbbra is kulcsfontosságúak maradnak a nevelőmunkában. Jó lehetőséget teremtenek közös élményszerzésre, szülőkkel való kapcsolattartásra. Rajtuk keresztül hű képet alkotnak a szülők és a szélesebb nyilvánosság. Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésre, mert rengeteg tevékenység-lehetőséget, esztétikai élményt biztosít. Elősegíti a közösségi érzések alakulását, a kooperáció és kommunikáció gyakorlását. Az ünnepek nagyobb aktivitásra ösztönöznek, a hagyományok ápolására, kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget.

- ❖ A gyermekek születés és névnapjának megünneplése, egymás köszöntése.
- ❖ Mikulás, karácsony (óvodai szinten ill. községi szinten), húsvét, anyák napja, gyermeknap, tanévzáró ünnepély, óvodabúcsúztató.
- ❖ Megemlékezés nemzeti ünnepünkről: Március 15.
- ❖ Az óvoda és a szülők által közösen szervezett kirándulások (vadas-park, múzeumlátogatás, kirándulás a környékünkön levő erdőkbe, Családi nap).
- ❖ A községben megrendezésre kerülő ünnepségeken az óvodás gyermekek is szerepelnek (falunap, sportnapok, közös rendezvények az Általános Iskolával)
- ❖ Óvodásaink rövid műsorral köszöntik az időseket az Idősek Otthonában rendezett programon.
- ❖ A környezetvédelmi jeles napok megünneplése (Takarítási világnap, Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja)
- ❖ Hagyományörző rendezvények megszervezése. (Luca nap, farsang)
- ❖ Kapcsolódunk a Községi Egészség hét rendezvényeihez. (Egészség hét óvodánkban)

16 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Széles körű kommunikációs kapcsolat folyik az óvoda és partnerei között. Ezzel biztosított a társadalmi hatás a minőségfejlesztés elvek alapján, vagyis partneri kapcsolat működik a környezet- és természetvédelem érdekében: az óvoda környezetében élőkkel szülőkkel, a lakossággal, (szülői értekezleti témák, fórumok szervezése, rendezvények: sportnapok, állatok gondozása, egészséges táplálkozás, növényápolás és védelem, kirándulások stb.), az óvodákkal, és más gondozási-, nevelési-, valamint nevelési-oktatási intézményekkel, a fenntartóval.

16.1 Az óvoda és a család együttműködése

Az óvodai nevelőmunkát a befogadó nevelés jellemzi, a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ehhez elengedhetetlen feltétel az egyenrangú nevelőtársi viszony, mely kölcsönös bizalmon és segítségnyújtáson alapul. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Közös feladatunk az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás- és normarendszer megalapozása. Kapcsolataink során törekszünk a nemi sztereotípiák erősítésének kerülésére, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását. Intézményünkben eddig is, és reméljük hogy ezután is az óvoda és a családi ház kapcsolata megfelelő. A gyermek otthon szerzett spontán tapasztalataira, élményeire építünk, ezeket rendszerezzük, továbbfejlesztjük.

A migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét. A kapcsolattartás sokféle formáját kihasználjuk. A közös ünnepek mellett lehetőség nyílik nyílt napok látogatására (nagycsoport), nyilvános ünnepek megtekintésére és természetesen mindennapi beszélgetésre és fogadóórákra. A családokat igyekszünk bevonni többféle közös programba. Intézményünkben az SZMK működése biztosított. Tudatosítjuk a szülőkből a szabad játék fontosságát.

A szülők ismerjék meg az intézmény Helyi Óvodai Nevelési Programját, Szervezeti és Működési Szabályzatát, a Házi rendet, így a tűzriadó és bombariadó tervét is, a törvény által meghatározott módon véleményezzék a benne foglaltakat. A nevelés nélküli munkanapok rendjéről is időben tájékoztatást adunk, hogy ne merüljön fel probléma a gyermekek elhelyezésében (szakmai, pedagógiai továbbképzések, az intézmény működésével kapcsolatos feladatok megoldása).

Erről természetesen az intézmény fenntartója, az Önkormányzat dönt.

16.2 Az óvoda és az iskola kapcsolata

Tevékenységek központú nevelési programunk megvalósításával kívánjuk gyermekeinket

alkalmassá tenni az iskolai beilleszkedésre. 6-7 éves korra éri el az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás, az életkor figyelembe vétele mellett, lehetőségünk van a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az óvoda és az iskola kölcsönös nyitottsága, a bizalom, az egymás megbecsülése kell, hogy alapul szolgáljon az együttműködéshez. Már évek óta jól bevált gyakorlat, hogy a leendő első osztályos tanító nének megismerkedhessenek az óvoda életével, a nevelési módszereivel, eszközeivel, megismerjék az óvodai élet követelményeit, az óvoda által meghatározott iskolaérettségi kritériumokat. A nagycsoportosok is ellátogatnak az első osztályosokhoz, ismerkednek az iskolai élettel. A jövőben feladatunknak tekintjük, hogy a helyi oktatási programok bevezetésének tapasztalatait kölcsönös megbeszélés kövesse.

Nyitottak vagyunk minden olyan szervezésben, amely a gyermekek fejlődését szolgálja. Sajnos községünkben nincs lehetőség iskola és módszerválasztásra, ezért igyekszünk a gyermekeket az iskolai módszerek ismeretében, (de óvodai szinten) maximálisan felkészíteni.

Kapcsolat más óvodákkal:

- Határon túli kapcsolatunk a romániai borszéki Tündéerkert Óvodával, illetve a maroshévízi Bűvös Erdő Óvodával

Óvodánk egyéb kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, alatt és után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében. A gyermekek problémáinak feltárása a nevelési évben folyamatosan történik. A speciális foglalkozást igénylő esetekben szakintézményekhez fordulunk.

- *Óvodák Kistérségi Egyesülete*

Alapító tagja vagyunk (2000-ben alakultunk) az OKE-nek. A vezetők szakmai munkaközössége, szakmai továbbképzések mind a teshnikai, mind a pedagógus alkalmazottak számára, valamint gyermek programok szervezése, tehetség gondozás. Gyerekeink számára vers- és mesemondó verseny, rajzverseny szervezése. A mindenkori nagycsoportosok számára a tíz település egyike szervezi meg minden évben a gyermeknapot.

- *Kistérségi Pedagógiai Szakszolgálat, Mórahalom; Tanulási képességeket vizsgáló szakértői bizottság, Szeged:*

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű (HH), halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködését, a szülők és óvodapedagógusok együttműködését igényli.

- *Egészségügyi szervek: Üzemorvos(Dr. Mester Lajos), fogorvos,(Dr. Rózsavári Katalin) védőnők, ÁNTSZ.*

Üzemorvosunk rendszeres szűrést végez a gyermekek körében, a védőnők szintén látogatják a gyermekeket. Iskolafogászat keretében szakellátásban részesülnek az óvodások. Az ÁNTSZ rendszeresen ellenőrzi intézményünket, melynek igyekszünk megfelelni.

- *Művelődési Ház, Könyvtár*

Kiseb létszámú rendezvényeinkre díjmentesen igénybe vehetjük a Művelődési Ház

nagytermét. A nagycsoportosokkal lehetőségünk van a Könyvtár megismerésére, rendszeres látogatására. Meseelőadásokat tartanak évi 4-5 alkalommal, csekély térítés ellenében.

- *Sportcsarnok*

Mind rendezvényeinkre, mind sportolási lehetőségekre igénybe vehetjük községünk Sportcsarnokát. Nagy segítség ez gyermekeink mozgásának fejlesztéséhez.

- *Polgármesteri Hivatal*

Az intézmény fenntartója rendszeresen tájékozódik intézményünk működéséről, illetve tájékoztat az aktuális feladatokról. Az óvodavezető állandó meghívottja a Képviselő – testületi üléseknek, községi szintű vezetői megbeszéléseknek. Az Önkormányzat által benyújtandó Községi Egészség-terv elkészítésében intézményünk is aktívan részt vesz. Ebben is lehetőségét látjuk életkörülményeink javításának és ez segíti a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását, kialakítását.

- *A Zákányszék Jövőjéért Alapítvány*

Óvodások körében szervezett programjaiban hangsúlyos szerepet kap a szülőföldhöz való kötődés alapjainak lerakása, s ezzel az óvodai nevelő munka ilyen irányú céljainak megvalósítását segíti. (Terepséták, Zenei képességfejlesztés- népi gyermekjátékok)

17 SAJÁTOS FELADATOK, SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

17.1 Gyermekvédelem az óvodában

Ktv. 47 § c) A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenysége

11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 6. § (1) (2) Gyermekvédelmi feladatok ellátása: Közreműködés a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködnek a gyermekjóléti szolgálattal és más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

Óvodánkban a pedagógiai munkát befogadó nevelés jellemzi. Az óvodapedagógusok a jelzőrendszer tagjai, valamint gyermekvédelmi felelős fogja össze a gyermekvédelmi munkát.

Nyilvántartja a különböző problémával, vagy hátrányokkal küzdő családokat. Tagja a Gyermekjóléti Szolgálat jelzőrendszerének, részt vesz annak havi esetmegbeszélésein. Ezáltal együttműködik a jelzőrendszer többi tagjával - családgondozóval, iskolai gyermekvédelmi felelőssel, védőnővel, gyermekorvossal, házi orvosokkal, a fogorvossal, körzeti megbízottal, a Polgármesteri Hivatal szociális előadójával.

Az óvodapedagógus családsegítő szemlélettel figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Óvodánk célja, hogy a leginkább rászoruló gyermekek, (halmozottan hátrányos, vagy veszélyeztetett helyzetű gyermek) óvodai ellátásban részesüljenek, biztosítva az egyenlő hozzáférést. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló,

érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű (HH), halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködését, a szülők és óvodapedagógusok együttműködését igényli. A migráns családok gyermekeinek biztosítani kell az önazonosság megőrzését, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Ezért, ha szükséges a Felvételi bizottság tagjait úgy választja ki az óvodavezető, hogy a fenti cél érvényesítésére elegendő információ álljon rendelkezésre.

A bizottság tagjai a következők: családgondozó, védőnő, Szülői szervezet elnöke, Szociális bizottság elnöke vagy tagja, gyermekvédelmi felelős, óvodavezető.

A gyermekvédelmi munka alapja a családlátogatás, melyet minden óvodába kerülő gyermek esetében elvégeznek a csoport óvónői, ennek keretében szociokulturális háttérvizsgálatot is végeznek. A halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek esetében minden nevelési évben szükséges a családlátogatás elvégzése.

Esetleges probléma tapasztalásakor „Jelzőlap” (6. számú melléklet) kitöltésével jelzéssel él az óvodapedagógus a gyermekvédelmi felelős felé, aki továbbítja a Gyermekjóléti Szolgálathoz.

Célunk, hogy a gyermekprogramokról ne maradjon le a gyermek, biztosítva az egyenlő hozzáférést. Ezért a gyermekvédelmi felelős a Gyermekjóléti Szolgáltatón keresztül eseti segély folyósítását kezdeményezheti a rászoruló gyermekek esetében.

Segítséget nyújthatunk a Gyermekjóléti Szolgáltatón keresztül az átmeneti és rendszeres Gyermekvédelmi Támogatás igénylésében. Településünk is pályázik a „Minden gyermek lakjon jól!” programba.

18 A SPECIÁLIS SZÜKSÉGLETŰ GYERMEK

18.1 Egyéni képességfejlesztő programok a felzárkóztatás érdekében (szükséges esetekben)

Azoknak a gyermekeknek, akiknek a Pedagógiai Szakszolgáltatón keresztül nem biztosítanak fejlesztő foglalkozásokat, a saját csoportjukban vehetnek részt egyéni felzárkóztatásban. Ha a gyermek ismeretében és a mérések eredményeképpen úgy ítéljük meg, hogy egy-egy gyermek esetében fejlődésbeni rendellenesség mutatkozik, akkor fejlesztőpedagógiai ismereteink felhasználásával korrekcióként a Sindelar programot és az „Amit az óvónőnek észre kell venni” módszerét alkalmazzuk olyan 5 - 7 éves gyermekek esetében, akiknél részképesség gyengeségre utaló tünetek jelentkeznek. Részképesség alatt értjük azokat az alapvető képességeket, amelyek segítségével a magasabb rendű pszichés funkciókat ki tudjuk alakítani, mint pl. a beszédet, a gondolkodást. A fejlődés egy későbbi szakaszában ezek az olvasás, az írás, a számolás és az adaptív viselkedés alapját képezik. A részképesség gyengeségek az alapfunkciókat befolyásolják, és ez által tanulási és viselkedési zavarokat okoznak, melyeket jellegzetes tünetegyüttes kísér:

1. A viselkedés, az aktivitás területén mutatott zavarok: impulzivitás, hiperaktivitás.
2. Figyelemzavarok: ingadozó figyelem, szelektálási problémák, a differenciálás diszkrimináció, figyelemkoncentrációs problémák
3. A percepció és a motorikus területen mutatott zavarok
alakkonstancia zavara

a szenzoros percepció zavara
az analizáló, szintetizáló képesség sérülése
az alak - háttér megkülönböztetés zavarai
a szem - kéz, szem - láb koordináció zavarai
a testtudat zavara

4. A téri orientáció problémái
5. Laterális dominancia bizonytalanságai.
6. nyelvi fejlettség zavarai:

A gyermekkel kapcsolatos tapasztalataink, és a vizsgálat eredménye, együttesen határozzák meg, hogy a gyermek mely képességeit szükséges fejleszteni.

A Sindelar gyakorlóprogram az alábbi, egymásra épülő gyakorlatsorból áll:

1. Vizuális figyelem fejlesztő gyakorlatok
2. Akusztikus figyelem fejlesztő gyakorlatok
3. Vizuális észlelésfejlesztő gyakorlatok
4. Verbális - akusztikus figyelem fejlesztése
5. Vizuális emlékezet fejlesztő gyakorlatok
6. Verbális - akusztikus emlékezet fejlesztő gyakorlatok
7. Intermodális kódolás fejlesztő gyakorlatok
8. Szeriális észlelésfejlesztő gyakorlatok
9. Beszédmotorika fejlesztő gyakorlatok
10. Vizuo - motoros koordinációfejlesztő gyakorlatok
11. Téri orientáció

A fejlesztő óvodapedagógus elnevezésű továbbképzésen szerzett ismereteket óvodánk két óvónője fogja a jövőben hasznosítani, a gyermekek egyéni és csoportos gyakorlati fejlesztésében. Így a Sindelar programban megjelölt fejlesztő gyakorlatokat szükség esetén kiegészítjük a mozgás, a beszéd és a testséma fejlődését elősegítő játékokkal, gyakorlatokkal.

Igyekszünk minél több olyan játékszert és tevékenységet biztosítani a gyermekek számára amelyek nagymértékben elősegítik a nagy és finommotoros mozgások aktív fejlődését. A beszédfejlődést a sok egyéni és csoportos beszélgetésen kívül, beszédfejlesztő játékok gyakorlásával is segítjük. A testséma fejlődését segítő játékok alkalmazásán túl, az óvoda mindegyik csoportszobájában elhelyeztünk egy nagyméretű tükröt. Az egyéni fejlesztő terápiák alkalmazásával, a mentálisan retardált gyerekek fejlődését kívánjuk fokozottan elősegíteni. A fejlesztő foglalkozások a sószobában zajlanak, ahol ideálisak a feltételek nevelési céljaink megvalósításához.

A Fejlődési Napló eredményei tükrözik az iskolai életre való felkészültséget. Amennyiben ez nem egyértelmű, a Kistérségi Szakszolgálat gyógypedagógusai szűrővizsgálatokat végeznek. Ha a Szakszolgálat nem tudna maximális ellátást biztosítani, az óvodapedagógusok az ilyen irányú továbbképzéseken szerzett tapasztalatok, ismeretek alapján foglalkoznak a gyermekkel.

A nevelőtestület az alábbi szakirodalom felhasználásával végzi mérő és fejlesztő tevékenységét:

- Képességfejlesztés és képességmérés az óvodában-szerkesztette
Dr. Papp János
- DIFER Programcsomag
sorozatszerkesztő: Nagy József
- Képességmérés az óvodában I.
Írták és szerkesztették: Kelemen Lajos, Balla Gézáné, Feketéné Tóth Ágnes, Gaálné Balogh Beáta, Gargya Zoltánné, Kompárné Varga Katalin, Török Klára, Illés Gáborné, Gellén Sándorné.
- Komplex Prevenció Óvodai Program (Kudarc nélkül az iskolában)

Porkolábné Dr. Balogh Katalin

- Óvodai Nevelés Kompetencia kiegészítő kiadványai
Educatio Kft

18.2 Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése/fejlesztése

18.2.1 A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének, fejlődésének segítése HH

Célunk az esélyegyenlőség biztosítása, hátrányok csökkentése, a leszakadás megelőzése. A hátrányos helyzetű gyermekek számának növekedése miatt felerősödött a szükségletek kielégítésének szerepe és a differenciált fejlesztés igénye.

Feladataink a szükségletek kielégítése terén az egészséges környezet megteremtése, a gyermekek megfelelő gondozottságának biztosítása, alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése, valamint a nyugodt kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása. Ezen túl a hátrányos helyzetű családok számára szociális juttatások biztosítása, illetve lehetőségeinek megismertetése.

A fejlesztés alkalma, tartalma és módszerei nagyban függenek a gyermekek egyéni adottságaitól, a hátrányos helyzet motívumaitól és az óvodapedagógus módszertani szabadságától. Mindezek figyelembe vételével a tényleges feladatokat nem határozhatjuk meg. Ennek nyomán követésére a csoportnapló és a gyermeki fejlődés dokumentumrendszere ad tájékoztatást és ellenőrzési pontokat.

A feltáró munka a beiratkozás, illetve a családlátogatás alkalmával kezdődik, melyet minden óvodába kerülő gyermeknél elvégeznek a csoport óvodapedagógusai. A csoportvezető szükség esetén jelzéssel él az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelős felé. A gyermekvédelmi felelős szükség esetén környezettanulmányt készít a családokról és jelzéssel él a gyermekjóléti szolgálat felé.

A fejlesztő- kompenzáló tevékenység az óvodai csoportokban, egyénileg illetve mikro-csoportosan történik.

Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakember bevonásával, a szülővel és az óvodapedagógussal együttműködve történik. (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, Szakértői Bizottság)

A csoport óvodapedagógusai a megfelelő szintű szocializációval elősegítik a gyermekek zökkenőmentes beilleszkedését a közösségbe, fejlesztési tervet készítenek az indulási hátrányok leküzdésére.

Feladatunk:

- A pedagógiai tapintat elemeinek érvényesítése a gyakorlatban - a gyermek és a szülő méltóságának tiszteletben tartása.

- A családlátogatások elfogadtatása, tapintatos végzése.
- Figyelmes, tiszteletteljes, szakmailag kifogástalan színvonalú segítségnyújtás.
- A gyermek érdekeinek szem előtt tartása.
- A szülői problémák jelzéseinek figyelembevétele.
- Toleranciával, empátikus magatartással partnerkapcsolat kialakítására törekvés a szülőkkel.
- Minden kisgyermek számára a leoptimalisabb fejlesztést biztosító érzelmi légkör, stabil személyes kapcsolat megteremtése, amely az óvodai életükhöz szükséges.
- A teljesítőképességüket meg nem haladó elvárások támasztása a gyermekek felé.
- A tevékenységformák közül az egyes gyermekek számára a legmegfelelőbb kiválasztása, ennek alapján teljesítményének értékelése, ezzel a kompetencia élmény növelése.
- A kisgyermek igényének megfelelő testi, lelki törődés, biztatás, megerősítés nyújtása.

18.3 Személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program (Óvodai integrációs program) szerinti nevelés HHH IPR

A halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban HHH) gyermekek fejlődésének és esélyegyenlőségének elősegítése érdekében az oktatási és kulturális miniszter által kiadott Óvodai Integrációs Program szerinti nevelést biztosítjuk.

18.3.1 Szervezési feladatok

1.1. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratásának támogatása. Célunk, hogy a HHH gyermekek már 3 évesen bekerüljenek az óvodába. Ezért a korai beóvodázás elősegítése érdekében az óvodavezető kapcsolatot tart a védőnővel, a Gyermeekjóléti Szolgálattal és a Polgármesteri Hivatal gyámügyi ügyintézőjével.

1.2. Integrációt elősegítő csoportalakítás Integrációt elősegítő csoportszervezési formákat alkalmazunk: vegyes csoportokat szervezünk, ügyelve a HHH gyermekek csoportok közötti arányos elosztására (az eltérés ne legyen több 25 %-nál).

1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.

1.4. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása. Óvodánk 10 órás nyitvatartási idő alatt fogadja a HHH gyermekeket.

Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

Nevelőtestületünk évente legalább két alkalommal megtárgyalja a HHH gyermekek érdekében végzett tevékenységet. Év elején éves programtervet készítünk a HHH gyermekek óvodai integrációja érdekében és meghatározzuk a működtetni kívánt munkacsoportokat. Év végén pedig összegezzük az eredményeket. Szükség esetén esetmegbeszélést tartunk.

Pedagógiai munka kiemelt területei

3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)

3.2. Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése). Kommunikációs nevelést a helyi program Anyanyelvi nevelés című része szerint végezzük. (Egyéni fejlesztési tervek.)

3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés.) Érzelmi nevelés és szocializáció a helyi program

elsőrendű feladata, így az óvodai nevelés célja és feladatai, valamint a Társas és közösségi tevékenység című részekben foglaltaknak megfelelően történik e nevelési feladat ellátása, valamint a társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése is.

3.4. Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás, sószoba.) Az egészséges életmódra nevelés a helyi program Szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében című részben foglaltaknak megfelelően történik.

3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése, a döntési képességek kialakítása.

3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülővel való partneri együttműködés módszerei.) A tudatos fejlesztés feltételeit helyi programunk 4. pontjában foglaltaknak megfelelően, korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazásával –differenciálás, kiscsoportos foglalkoztatási forma, drámapedagógia, szituációs játékok - végezzük.

3.7. A környezettudatos magatartás alapjainak lerakása. A Zöld óvoda szellemiségében való nevelés.

3.8. Kiemelten fordítunk figyelmet arra, hogy az egyenlő hozzáférés lehetőségét biztosítsuk.

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia - vizsgálatának) kezdeményezése, megszervezése

4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)

4.3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása)

4.4. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzübeli hozzájárulások fedezetének hiányában)

Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal

5.1. Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)

5.2. Védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás)

5.3. Szakmai szolgáltatók (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása, kapcsolat a nevelési tanácsadóval, Tanulási képességet vizsgáló szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal.

Logopédiai, gyógypedagógiai fejlesztés valamint, pszichológiai ellátás biztosítása a Pedagógiai Szakszolgálaton keresztül.)

Óvoda-iskola átmenet támogatása

6.1. Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)

6.2. Iskolaválasztás (a kijelölt iskolával, a szabad iskolaválasztással, a halmozottan

hátrányos helyzetűek előnyben részesítésével, a sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás) támogatása

6.3. Az érintett iskolákkal közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok)

6.4. A gyerekek fejlődésének utánkövetése legalább az általános iskola első évében

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

7.1. Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.

7.2. A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.

7.3. Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon. (fogadóóra, nyílt nap.)

7.4. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.

7.5. Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, pl. farsang, karácsony, Luca nap, anyák napja, vers és mesemondó verseny, családi nap, óvodabúcsúztató.

7.6. Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása a lehetőségekhez képest (csoportbeosztás, diéta, szabadidős tevékenységek.)

Intézményi önértékelés, eredményesség

8.1. Intézményi önértékelés készítése és szülői elégedettség mérés az Országos Oktatási Integrációs Hálózat ajánlása alapján.

8.2. Eredményességünk mutatói: a beóvodázási arány, hiányzás csökkenése, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési, igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, szabad iskolaválasztás érvényesülése, iskolaérettség elérése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat ajánlása alapján.

18.4 Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése

Célunk a sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, valamint az SNI gyermekek szakszerű fejlesztése a Szakértői Bizottság Szakvéleményének megfelelően.

Óvodánk a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján, az alábbi gondozásba vett gyermekek integrált nevelését vállalja fel

- ❖ a) enyhe fokban testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, megismerő- vagy viselkedés fejlődésének rendellenességével küzdő
- ❖ b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek integrált óvodai nevelése, fejlesztése.

18.4.1 A befogadás személyi feltételei:

Óvodánkban 1 fő óvodapedagógus rendelkezik részképeség zavaros gyermekek fejlesztéséhez szükséges képzettséggel (Zsoldos- Sindelar). Gyógypedagógust megbízási jogviszonnyal alkalmaz

intézményünk.

A logopédus heti rendszerességgel végzett fejlesztő tevékenységét a területi a Kistérségi Pedagógiai Szakszolgálat biztosítja.

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok integráltan, a gyógypedagógus útmutatásai alapján, a többi gyermekekkel együtt fejlesztik az SNI gyermekeket.

18.4.2 A befogadás tárgyi feltételei:

Az SNI gyermekek fejlesztéséhez szükséges tárgyi feltételekkel többnyire rendelkezünk. Az eszközök bemutatását 3 sz. melléklet tartalmazza. A hiányzó eszközök pótlását folyamatosan ütemezzük.

18.4.3 Az SNI gyermekek befogadásának elvei:

- Minden gyermek fejleszthető.
- A fejlesztés során a gyermekek meglévő képességeiből kell kiindulni.
- A részleges zavart szenvedett és késve jelentkező tünetek problémájával küzdő gyermekek fejlesztése segítő, támogató szemléletet igényel.
- Az SNI gyermekek is különbözőek, egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek.
- Az SNI gyermekek elsősorban gyermekek, és csak másodsorban SNI-ek, ezért részfunkcióik fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztésre is szükségük van.
- Az SNI gyermekeknek ugyanúgy joguk van az érzések és tapasztalatok átéléséhez, mint társaiknak.
- Szükségleteiket csak ők tudják érzékeltetni, értő figyelemmel kell feljükk fordulni.
- Az SNI gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért, az óvodapedagógus a feltételek megteremtésében segíthet.
- Az SNI gyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.
- Minden SNI gyermeknek joga van – életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten - tisztában lenni saját állapotával, jogaival, lehetőségeivel.
- A gyermekek fejlesztése több irányból történik: lehet tevékenységorientált, spontaneitásból kiinduló, feladatorientált.
- A gyermekek képességstruktúrája különböző területeken, más-más szinten állhat, e szintek ismeretei képezik az egyéni bánásmód, differenciálás, a feladatorientált fejlesztés alapjait.
- A feladatot és a személyes élményt egy szituációba integráló fejlesztés során az óvodapedagógus a személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe.

Általános feladatunk:

- ❖ A probléma észlelése (szűrés)
- ❖ Szülők tájékoztatása és bevonása
- ❖ Szakvizsgálat kezdeményezése
- ❖ Az óvodapedagógus és a speciális fejlesztő együttműködése / egyéni fejlesztési terv szerinti differenciált foglalkoztatás
- ❖ Az SNI gyermekek arányát figyelembe vesszük a csoportok szervezésénél

- ❖ Folyamatos kapcsolattartás és konzultáció a gyermeket fejlesztő gyógypedagógussal és egyéb szakemberekkel

18.4.4 Érzékszervi fogyatékos gyermek befogadása:

18.4.5 Gyengénlátó fogalma, jellemzői:

Gyógypedagógiai szempontból az a gyermek látássérült, akinek a látásteljesítménye (visusa) az ép látáshoz (visus: 1) viszonyítva – két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 közötti.

A gyengénlátás pedagógiai jellegű meghatározása azon alapul, hogy milyen fokú az a nagymértékű látásromlás, amely már számottevő nehézséget jelent a gyermek számára a tanulásban, sajátos nevelési igényeinek kielégítéséhez különleges pedagógiai segítséget igényelve, illetve, hogy mekkora látásmaradvány teszi még lehetővé a látáson alapuló kultúrtechnikák elsajátítását, és az ismeretszerzés elsődleges eszközeként történő használatát (akár segédeszközzel).

Gyengénlátó az a gyermek, akinek a visusa a számára adható legjobb korrekcióval (szemüveggel) 0,3 és 0,1 között van, tehát látásmaradványa az ép látásnak csak 10–30%-a.

Az óvodai nevelés során sokszor még nem dől el biztosan, hogy az alig látó gyermekek számára mi lesz az ismeretszerzés optimális formája, ezért számukra egyszerre kell biztosítani a látásos élményeket és az auditív és taktilis ingereket is.

A gyengénlátás részleges érzékszervi fogyatékoság, amely törvényszerűen semmiféle értelmi, mozgásos vagy egyéb károsodást nem von maga után. A gyengénlátó gyermek lehet harmonikus fejlődésű, sőt vannak, akik éppen a rajz, a képzőművészet területén a legtehetségesebbek.

Mégis az a tapasztalat, hogy a látássérült gyermekek körében az átlagosnál gyakrabban fordul elő részképességzavar (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia), mozgásfejlődésük lassú, nagy- és finommozgásaik koordinálatlanok, gyakori közöttük a régebben MCD, ma elsősorban POS-ként, FI-MO-TA-ként ismert tünetegyüttes, amely az egyébként ép és egészséges agy funkciózavarát jelenti.

A kisgyermek fejlődésében az utánzás szerepe alapvető, minden tanulási folyamatra hatással van.

A látássérültek esetében ez nehezített, hiszen amit nem látnak, azt nem is tudják utánozni.

A fejlesztőpedagógia modern elvei szerint a kognitív és az egyéb képességek fejlődése mind a mozgásfejlődésen alapul, gyengénlátó gyerekeknél itt gyakran problémák tapasztalhatók.

Bár a beszédfejlődés terén ez a sérüléstípus viszonylag kevés elmaradást okoz, mégis gyakori, hogy a gyermekek szókinccse szűkös, az általuk ismert szavak mögött pedig hiányos vagy torzult a tartalom.

A szociális kompetencia alakulását integrációs körülmények között különösen befolyásolja a fogyatékoság. A látássérült gyermekek szocializációja nehezebb, az előforduló viselkedési és magatartászavarok gyakran másodlagos lelki sérülések tünetei, amelyeket a gyermek nehézségeinek meg nem értése, a türelmetlenség, a túlzott elvárások, a halmozódó kudarcok okoznak. A családok túlféltő vagy elutasító attitűdje is személyiségtorzító hatású lehet.

Általános szabály a látásmaradvánnyal rendelkező gyermekeket illetően a szemléltetés megfelelő szintű, folyamatos biztosítása. Az óvodában használt játékok, eszközök a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően színesek, megfelelnek a gyengénlátó gyermekek többségének. Kontrasztosságuk, méretük, részletességük változtatásával, elhelyezésükkel, megvilágításukkal azonban általában könnyen személyre szabhatók.

Az óvodapedagógus feladata az is, hogy a gyermek rendszeresen viselje szemüvegét, vagy más segédeszközét. A segédeszköz tisztán tartása, illetve ennek tanítása is a napi szintű feladatok közé

tartozik.

Óvodába kerüléskor és minden alkalommal, amikor a kisgyermek ismeretlen, új környezetbe kerül, nem maradhat el számára a terep bemutatása, megismertetése, a feltűnő támpontok megfigyeltetése, a veszélyes helyek megjelölése, lehetőség szerint a veszélyforrások kiküszöbölése. Fontos azonban tudnunk, és folyamatosan észben tartanunk, hogy a gyengénlátó gyermek számára akár naponta többször is változhat a veszélyforrások helye! Ilyen lehet például a folyosó közepén hagyott guruló ételtartó állvány, vagy a karbantartó ott felejtett szerszámai, stb.

A látássérülés okozta hátrányok kompenzálására fontos eszköz a csökkent mértékű és minőségű vizuális ingerek feltűnővé tétele (pl.: lépcsőfokok szélének színes, feltűnő megjelölése, ajtók megkülönböztetése színekkel, emeletek jól látható megkülönböztetése, stb.). Fontos ezek kiegészítése taktilis és auditív ingerekkel. A cél a környezet komplex megismertetése, ezért a különböző érzéketeket egyszerre, vagy egymáshoz kötve biztosítsuk a gyermekek számára.

Előfordul, hogy a gyermek látásteljesítménye a gyengénlátás felső határa közelében van, vagy olyan lassú, fokozatos látásromlással járó szembetegségben szenved, amelyet óvodába kerüléséig nem vettek észre, nem diagnosztizáltak. Az óvodában azonban a szakszerű pedagógiai megfigyelés során kiderülhet esetükben a látássérülés ténye.

A gyanújelek, amelyekre az óvodapedagógusoknak mindenképpen oda kell figyelniük, a következők:

- ❖ *A gyengénlátó gyermek közelről néz!* A legáltalánosabb jelenség, hogy ezek a gyermekek mindent, amit alaposabban meg akarnak vizsgálni, a szemükhöz emelnek, vagy odahajolnak hozzá, olyan közelről nézve azt, amely távolság egy felnőtt ember számára már nagyon zavaró. Azonban még ez a legjellemzőbb viselkedési forma sem jelentkezik minden gyermeknél, ezért a többi jelre is figyelni kell.
- ❖ A gyengénlátó gyermekek gyakrabban esnek el ép látású társaiknál.
- ❖ Nehezen találják meg azt a tárgyat, amelyet keresnek, vagy amely leesett, és kikerült látóterükből.
- ❖ Nekimennek az akadályoknak, ismeretlen terepen nehezen tájékozódnak.
- ❖ Felborítják a társaik által épített várat, házat, egyebet. A lábuk elé kerülő szétszórt játékot, cipőt nem veszik észre.
- ❖ Nem szívesen járnak lépcsőn, a felnőtt kezébe vagy a korlátba kapaszkodnak, nem mernek váltott lábbal lépni.
- ❖ Elbizonytalanodnak a fényerősség hirtelen változásakor.
- ❖ Csak akkor ismerik meg a személyt, aki feléjük közeledik, ha megszólal, vagy már elég közel ér.
- ❖ Nem találják játszótársaikat, ha azok gyorsan mozognak a játszótéren.
- ❖ Nem vagy nem jól reagálnak a gyerekek és a felnőttek hanggal nem kísért metakommunikációjára, mimikájára.
- ❖ Gyakran ferdén tartják a fejüket.
- ❖ Sokszor feltűnően fáradékonyak.
- ❖ Hunyorítva vizsgálják meg tárgyakat.
- ❖ Figyelembe kell vennünk azonban, hogy a felsorolt jelek nem minden gyermeknél jelentkeznek.

Az óvodapedagógus, a gyermekcsoport, dolgozói közösség felkészítése, a tárgyi környezet

kialakítása a gyengénlátó gyermek fogadására:

Óvodapedagógus teendői:

A sikeres integráció kulcsszereplője az óvodapedagógus! Általános elméleti felkészültsége, elfogadó, empátikus, de követelményeket állító személyisége, gyakorlati tapasztalata nem csupán a látássérült kisgyermekkel való foglalkozás során fontos.

A gyermekcsoport felkészítése:

A gyermekcsoport felkészítése fontos a befogadás előkészítése során. Lényeges annak hangsúlyozása, hogy látássérült társuk nem tehet az állapotáról, ő is gyermekként lesz köztük. Esetleg vastag szemüveget visel, látható a szemsérülése, stb.

Tudják meg, hogy a sérült látású gyermek nehezebben, másként tájékozódik. Kezdetben többet segítsék: mutassanak meg neki mindent. Nem kell mindig a kezét fogni, ha már megismerte a környezetét, ez inkább akadályozza önállósodását! A gyermekek jó érzelmi „ráhangolódása” lehet pl. a szembekötősi játék vagy letakart tárgyak felismerése, esetleg hangszerek megszólaltatása, kitalálása, ha háttal vannak a gyerekek. A nagyobbak megpróbálhatják tapogatással felismerni egymást. Érdekes lehet számukra a „Hol szólsz, kispajtás?” - játék.

Az óvodáskor végére elvárható a gyermekektől a másságot elfogadó, természetesnek tartó, segítőkész magatartás a sajátos nevelési igényű társaik felé. Megszokottá kell válnia számukra, hogy gyengénlátó társuk nem mindig követi mozgásukat, nem érti jelzéseiket, nekik ütközik, kisebb kárt okoz, bizonyos játékaikban, a közös tornázásban csak korlátozottan vesz részt. El kell fogadniuk, hogy a gyengénlátó gyermek bizonyos tevékenységekhez több segítséget kap a pedagógustól. Azt is, hogy mindent közelről néz és hosszabban vizsgál, a játékokat, rajzokat, társai arcát is, mintha mindent birtokolni akarna, esetleg közelebb ül a szemléltetéshez. Tudniuk kell, hogy csak így ismerheti meg a világot.

A tárgyi környezet alakításának sajátosságai:

A látássérült kisgyermeknek gyakran nagyon nehéz az óvodai élet kezdete. Az otthon megszokott, védelmező biztonságából egy teljesen új, számára veszélyesnek tűnő környezetbe kerül. Igen fontos ezért a sérülés specifikus szempontok figyelembevétele a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben, területen:

- ❖ Stabil állapotú, sérülésmentes (nem szálkás!) bútorok elhelyezésére van szükség. Kiemelten fontos a rend fenntartása, visszaállítása!
- ❖ Lehetőleg legyen egy egyszínű pléd, szőnyeg a szobában, amit földön játszaskor használhat. Gondolni kell a fényviszonyokra a gyermek helyének kijelölésekor, minden tevékenységnél, pl. a tornánál, a szemléltetésnél, a délutáni csendes pihenő alkalmával (minél több természetes fényt kapjon vagy éppen sötétítő függönyt használjunk). Alkalmanként helyi megvilágítás is szükséges. A gyermek szekrénye, törülközője, fogkefeje, jele, stb. könnyen megtalálható és számára is jól érzékelhető helyen legyen, (általában a sor szélén a legegyszerűbb megoldani). Ügyelni kell rá, hogy másik gyermek holmija ne keveredjen oda.
- ❖ Figyeljünk arra, hogy visszhangos, zajos környezetben – főleg a beszoktatás idején – lehetőleg csak rövid ideig tartózkodjon a látássérült gyermek (zavarja a tájékozódásban, félelmet kelt benne).

Együttműködési lehetőségek az óvodapedagógusok, szülők, segítő szakemberek között:

Az óvodapedagógusok a Gyengénlátók Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményétől

kaphatnak segítséget a gyengénlátó gyermekek befogadásához, fejlesztéséhez. Az intézmény integrációt segítő gyógypedagógusai konzultációs lehetőségeket biztosítanak, melynek során személyre szóló tanácsokkal látják el az óvodapedagógusokat, valamint rendszeresen tartanak egynapos ingyenes továbbképzéseket számukra.

Ezek az alkalmak az óvodapedagógusok elsajátíthatják a kompetenciákat, amelyek sikeres munkájukhoz szükségesek.

Az óvodapedagógus legfontosabb szakmai segítője az a látássérültek pedagógiája szakos gyógypedagógus, aki a gyermekkel foglalkozik. Az ő habilitációs, rehabilitációs szemlélete, a sérülés specifikus módszerek alkalmazásában való jártassága nagy segítséget jelenthet az óvodapedagógus számára már a kezdeti időszakban is.

Az óvodapedagógus felkészítésén túl célszerű bevonni a pedagógiai munkát segítő dolgozókat (dajka stb.) a felkészítésébe is. A gyógypedagógusnak igen fontos szerepe van az SNI gyermek szülei és az óvoda kapcsolattartásának indulásánál is. Segítheti az óvodai dolgozók szemléletének formálását a gyermek elfogadása érdekében, illetve, hogy a látássérült gyermek szülei minél realisabb elvárásokkal kezdjék az óvodai életet. Segítő munkája nem ér véget a gyermek óvodai fogadása után sem. A gyógypedagógusok egyéni és csoportos foglalkozásokat tartanak a gyermekeknek, ahol játékos formában látásnevelés központú komplex fejlesztést végeznek, kiegészítve, de semmiféleképpen nem helyettesítve ezzel az óvodai csoportmunkát.

A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése csak akkor lehet sikeres, ha megvalósul a folyamatos kapcsolattartás az SNI-gyermekek és a többi gyermek szüleivel egyaránt. A látássérült gyermek szüleivel való kapcsolattartás biztosítja, hogy a gyermek fejlődése, szembetegségének alakulása, a szükséges beavatkozások az óvodapedagógus és a család számára folyamatosan ismertté váljanak, a többi gyermek szüleivel való kapcsolattartás a gyengénlátó gyermek beilleszkedéséhez nyújt segítséget.

A gyermek fogadása:

A beszoktatás kezdetén adjunk alkalmat, időt az SNI kisgyermeknek a felkészülésre a számára legnehezebb területeken. Az az óvodapedagógus fogadja, akivel az otthonában esetleg már találkozott. Engedje – ha előzően nem tette –, hogy a kisgyermek megnézzze, megtapogathassa a haját, arcát, ruháját, nyakláncát, gyűrűjét, karóráját. A gyermek kívánsága szerinti testi kontaktus az érzelmi biztonság kiépítésének fontos eszköze. Ezután járják körbe a csoportszobát néhányszor (szülő jelenlétében), amikor a gyerekek pl. az udvaron játszanak.

Hagyjuk egyedül is ismerkedni ezt követően (tudnia kell a felnőtt jelenlétéről!). Kérjük meg (játsszuk!), hogy keresse meg a leendő helyét, azt a játékszekrényt, ahol őt érdeklő játékot fedezett fel, az ajtót, a kézmosót, a WC-t, stb.

Mondjuk el neki az óvoda napirendjét, a szokásokat, engedjük meg, biztassuk arra, hogy kedvenc játékát, tárgyát elhozza otthonról.

A társakkal való találkozás is lehetőleg fokozatosan történjen: meglátogathatja pl. a gyermeket az otthonában egy-két közelükben lakó csoporttárs, vagy akit az óvodapedagógus megkér – természetesen az érintett szülővel megbeszélve (megszokott környezetében bátrabban mozog, tevékenykedik). Néhány kisgyermek fogadja (ne az egész csoport), „kalauzolja” az első napon. Kezdeményezzünk olyan játékokat, foglalkozásokat, amelyekben kiderül: a látássérült gyermek is ügyes, esetleg jobb a társainál (pl.: szépen énekel, mond verset, jó a ritmusérzéke, hallási figyelme).

Sok későbbi konfliktustól, lelki sérüléstől, kudarctól menthetjük meg a gyermekeket és magunkat, ha időt szánunk megismerésére, fogadására.

A velük való foglalkozás és fejlesztés a Hegyiné Hogyek Katalin által írt és szerkesztett „Ajánlások látássérült gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez” című kiadványában foglalt ajánlás alapján történik.

18.4.5.1 Enyhe fokban hallássérült gyermek befogadása:

Az enyhe fokú hallássérülés fogalma és jellemzői:

Az emberi hallás meghatározott magasságú és hangerejű levegőrezgéseket képes hangként felfogni. Az ún. hallásküszöb azoknak a hangoknak az érzékelését jelenti, amelyeket még éppen meghallunk. Az igen nagy hangerejű hangok fájdalmat, kellemetlen érzést váltanak ki, mivel elérik az ún. kellemetlenségi, illetve fájdalomküszöböt. Az emberi hallásmező a hangerő szempontjából tehát a hallásküszöb és a kellemetlenségi, illetve fájdalomküszöb között helyezkedik el.

Hallássérülés esetén a hallásküszöb megemelkedik, a gyermek csak a valamilyen mértékben erősebb hangokat hallja meg, vagy meg sem hallja azokat.

A hallásküszöb regisztrálása audiogramon történik. Két szempontból jellemezhető a hallás: a fentiekben említett, még éppen meghallott hangerő, és a meghallott hangmagasság vonatkozásában. Míg az ép hallású személy hallásküszöbe 0 és 10 decibel (decibel: a hangerősség mértékegysége, jele: dB) hangerő között található, addig a hallássérülteknél ez 30–100 vagy még ennél is nagyobb (110–115) decibel közötti értéket mutathat. Az emberi fül a 20–20 000 Hz közötti hangmagasságok észlelésére képes (a hangmagasság a rezgésszámtól függ, mértékegysége a Hertz/Hz). A beszédhangok a 300 és 4000 Hz közötti területen találhatók.

Nagyothalló gyermekeknél általában magától megindul a természetes beszédfejlődés, a beszédelfogásban elsődlegesen a hallókészülékkel megtámogatott megmaradt hallásra támaszkodnak. Számukra a szájról olvasás csak kiegészítő információs forrásul szolgál.

Speciális esetet képeznek azok a gyermekek, akiknek csak az egyik fülét érinti a hallásvesztés. Bármilyen súlyos is az egyik fül sérülése, ők boldogulnak az egészséges hallószerv segítségével, csupán az ültetésnél kell arra gondolni, hogy a jó fül essen a csoport, a pedagógus felé, s az irányhallás okozhat számukra problémát.

A hallássérülés gyanújele lehet, ha a gyermek nem figyel a zajokra, az emberi beszédre, beszédfejlődése nem indul el, vagy késik, illetve, ha gyakran visszakérdez, pontatlanul ért utasításokat, figyelmetlennek tűnik.

Az óvodapedagógus a gyermek hallássérüléséről a gyógypedagógustól, illetve a szülőktől kaphat megfelelő információkat. Az alábbi kérdéseket érdemes tisztázni:

Milyen fokú a gyermek hallássérülése?

Mit és milyen távolságból hall meg?

Mikor keletkezett a gyermek hallássérülése? A hallássérülés bekövetkezése előtt beszélt-e már a gyermek?

A hallássérülés elsődlegesen a beszéd megtanulására hat ki. A hallókészülékkel felerősített hallásmaradványra támaszkodva a hallássérült gyermek is meg tudja tanulni a beszédet, de ennek üteme lassúbb, mint a halló gyermekek esetében, s sok esetben speciális gyógypedagógiai segítséget igényel.

A gyógypedagógus, illetve a szülők hívhatják fel az óvodapedagógus figyelmét arra, hogy a gyermek milyen mértékben támaszkodik a szájról olvasásra, s hogy hogyan helyezkedjen el a hallássérült gyermekkel való kommunikáció során az információk minél teljesebb körű biztosítása

érdekében. A szájról olvasás megkönnyítése azáltal lehetséges, hogy a pedagógus minden fontosabb közlésnél a hallássérült gyermek felé fordul. További segítséget jelent a természetes artikuláció, a normális beszédtempó.

A hallássérült gyermek által használt speciális eszközök:

A hallássérült gyermekek hallókészüléküket állandóan (kivéve bizonyos tevékenységeket, pl. alvás, úszás) viselik a megállapított erősségi fokozaton beállítva.

A szárazelemmel működő hallókészülék ellenőrzése, az elemcsere elsősorban a szülők feladata, de az óvodás gyermekeknél a pedagógusnak is meg kell győződnie arról, hogy a hallókészülék jól működik-e. Feltétlenül jelezni kell, ha a készülék használata során valamilyen rendellenesség lép fel. A szülők és a pedagógus közötti napi kapcsolat lehetővé teszi, hogy a hallókészülék hibájának kijavításáról a lehető legrövidebb időn belül gondoskodjanak.

A hallókkal együtt nevelt hallássérült gyermekek hatékony segédeszköze lehet az adó-vevő készülék. Ez egy mikrofonnal ellátott adóból (melyet többnyire a pedagógus visel), illetve egy vevő készülékből (a gyermek viseli) áll, amely a gyermek hallókészülékéhez csatlakozik. A készülék nem erősít többet a gyermek hallókészülékénél, de csak a hasznos jelet (az adót viselő hangját) erősíti fel, a környezeti zajokat nem, vagyis jobb hallási feltételeket teremt. Előnye az is, hogy a nagyobb távolságból jövő beszédet ugyanúgy erősíti, mivel az adót viselő szája és a mikrofon közötti távolság nem változik.

Felkészülés a hallássérült gyermek integrációjára:

Az óvodapedagógus már a felvétel előtt ismerkedjen meg a hallássérült gyermekkel. A csoportbeosztásnál lehetőleg kerülni kell a nagy létszámú csoportot és több SNI gyermek egy csoportban történő elhelyezését.

Érdemes megvizsgálni a csoportszoba akusztikai környezetét, és ha szükséges, gondoskodni kell a zajok tompításáról.

A hallássérült gyermekek szakértői vizsgálatát a Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság [Budapest 1147, Cinkotai út 125–137. Tel.: 1/251-93-42] végzi el.

Ha az óvodapedagógus a hallássérült gyermekekre úgy tekint, mint a közösség szerves részére, ha hozzáállásából az tükröződik, hogy a hallássérült gyermek is egyenrangú, értékes személyiség, akkor az elfogadás a gyermekek számára semmiféle problémát nem jelent.

E gondolatok jegyében kell felkészülni a hallássérült kisgyermek fogadására és felkészíteni az intézménybe járó halló gyerekeket, szüleiket és az óvoda dolgozóit. Az előkészítést a gyógypedagógus végezze.

A pedagógus segítése az integrációban dolgozó gyógypedagógus egyik kulcsfeladata. Jelentősége szinte nagyobb, mint a hallássérült gyermekkel való konkrét foglalkozás, hiszen a pedagógus az, aki a mindennapok sikereit és nehézségeit átéli a hallássérült gyermekkel.

Az óvodapedagógus számára a legfontosabb információ, hogy a hallássérülés elsődlegesen a

beszéd megtanulására hat ki. A hallássérült gyermek a hallássérülés súlyosságától függően a beszédet halkabban hallja, torzabban vagy alig hallja, még akkor is, ha hallókészüléket visel.

Azt is tudnunk kell, hogy mire legyünk tekintettel a hallássérült gyermekkel való foglalkozás során, illetve mi az, amiben ugyanúgy foglalkozhatunk vele, mint nem hallássérült társaival. A hallássérült gyermeket az óvodai élet minden területén vonjuk be, vegyen részt minden tevékenységben! A nyelvvel és hallással kapcsolatos területeken kívül minden más vonatkozásban elvárható tőle az életkorának megfelelő viselkedés.

A fogadó csoportba járó gyerekekkel is beszélgetni kell. El kell mondani a gyermekeknek, hogy a hallókészülék mi célt szolgál, és milyen módon kommunikálhatnak sikeresen nyelvi nehézségeket mutató társukkal (vele szembe fordulva, természetes artikulációval beszéljenek, és kerüljék a túlzott hangerőt). A hallókészülék bemutatása mellett az is érzékeltethető a gyermekekkel, hogy hallás nélkül, szájról olvasással mennyire nehéz a mondanivaló megértése, a figyelem fenntartása.

Célszerű az első szülői értekezlet alkalmával beszélni arról, hogy hallássérült gyermek is járni fog a csoportba. A tájékoztatás révén a szülők – téves elképzeléseik helyett – kellő ismeretet kaphatnak a hallássérült gyermekről, illetve azokról a nevelési pozitívumokról, amit egy fogyatékos gyermek jelenléte jelent a gyermekközösség számára, s ez közvetve hozzájárulhat ahhoz, hogy erősítse a hallássérült gyermek beilleszkedését.

A nevelési folyamatban részt vevők, a komplex kapcsolatrendszer jellemzői:

Az integrált nevelés olyan komplex kapcsolatrendszer optimális működését feltételezi, amelynek során a hallássérült gyermek, a szülő, a fogadó pedagógus és az integrációt segítő gyógypedagógus egymással szoros kapcsolatban tevékenykedik.

Az óvodapedagógus informálása a hallássérült gyermek sajátos nevelési igényeiről, az oktató-nevelő munka kisebb módosításainak véghezvitele e szükségletek mind jobb kielégítése érdekében, illetve a fogadó pedagógus segítése az integráció folyamatában a gyógypedagógus feladata.

A közvetlenül a gyermeknek nyújtott gyógypedagógiai segítség mértékét a hallássérült gyermek aktuális szükségletei határozzák meg és a hallássérülésből adódó nyelvi és tanulási nehézségek korrekciójára terjed ki egyéni foglalkozások keretében.

Az integrált nevelési helyzet komplex kapcsolatrendszerének a gyermekek, a fogadó pedagóguson és a gyógypedagóguson túl a hallássérült gyermek szülei is részét képezik. Jelenlétük, aktív együttműködésük hangsúlyosabb, mint a speciális nevelési szükségleteket nem mutató gyermekek szüleinek szerepe gyermekük intézményes nevelésében.

Mivel a gyermek többnyire nem találkozik naponta a gyógypedagógussal, így az óvodapedagógus munkájának a szülők lehetnek a legnagyobb segítői.

Rendszeres megbeszéléseik alkalmával megoszthatják egymással a gyermekkel kapcsolatos tapasztalataikat (mit tapasztal az óvodapedagógus, másképpen történik-e otthon, stb.). Az óvodában sorra kerülő témák, versek, mesék, játékok ismeretében a szülők otthon is megerősíthetik a foglalkozások anyagát, segítve ezzel hallássérült gyermekük fejlődését.

Nagy segítség lehet az erre rendszeresített füzet is, amelybe az óvodapedagógus, a gyógypedagógus, a gyógypedagógiai asszisztens és a szülők bejegyzik a legfontosabb eseményeket, tanult verseket, mondókákat, stb. Ennek különösen a még alacsony nyelvi

kompetenciával rendelkező hallássérült kisgyermek esetében van jelentősége, aki nem tud „érhetően” beszámolni az óvodában és az otthon történekekről.

Gyakorlati teendők, szervezési kérdések:

Minden hallássérült kisgyermek más és más. Hallásállapotuktól, nyelvi szintjüktől, személyiségüktől függően sajátos nevelési igényeik is másként alakulnak.

Ha a gyermek szemben ül az óvodapedagógussal, jól láthatja őt, és a félkörben elhelyezkedő társait is. További szempont, hogy lehetőleg ne kerüljön szembe az ablakkal, mert a szemébe sütő nap zavarja a szájról olvasást. Ha a gyerek számára a szájról olvasás másodlagos, illetve, ha viselkedése, figyelme miatt jobb, ha közel ül az óvodapedagógushoz, akkor az óvodapedagógus ültesse maga mellé. Ilyenkor azonban nem látja a szájról olvasási képet, hiszen csak oldalról látja a pedagógust. Ezért jó, ha beszéd közben gyakran a gyermekre néz, hogy nem veszítette-e el a fonalat. Nagyobb gyermek esetében már hagyatkozhatunk arra, hogy maga válassza meg a számára optimális ülőhelyet.

A szóbeli közlések, illetve utasítások megértése problémát okozhat a hallássérült gyermeknek. Ennek oka lehet szókincsbeli hiányosság (az utasításban szereplő egy-egy szót nem, vagy nem pontosan érti meg a gyerek), illetve az, hogy nem hallotta jól az elmondottakat. Az óvodapedagógus mindig győződjön meg arról, hogy a gyermek megértette-e az utasítást, illetve a mondanivaló lényegét. Ha a hallássérült gyermek elsőre nem érti meg a közlést, akkor sokat segíthet a megismétlés, az átfogalmazás, a rá-, illetve bemutatás.

Ahhoz, hogy mind hosszabb időre sikerüljön lekötni a gyermek figyelmét, segítséget jelent a sok vizuális szemléltetés (pl. meseképsor, fénykép, rajz, tárgy stb.).

Az óvodapedagógus ösztönözheti a hallássérült gyermek beszédfejlődését, ha azt az elvárás közvetíti felé, hogy szóbeli megnyilatkozásai fontosak számára. A gyógypedagógus segítse a pedagógust a gyermek beszéd szintjének felismerésében! Az óvodapedagógus akkor tudja biztosítani a hallássérült gyermek számára a fejlesztő nyelvi környezetet, ha a gyermek nyelvi szintjét megerősíti (ismétlés), hiányos közléseit kiegészíti (a közlés színvonalának emelése), és sokat beszél hozzá ugyanúgy, mint a halló gyerekekhez.

Amennyiben a hallássérült gyermekkel való kommunikációt megkönnyíti, beszédünket kísérhetjük természetes gesztusokkal. Segítheti a megértést élénk, de nem eltúlzott mimikánk is. Ugyanakkor nem felejthetjük el, hogy a hallássérült gyermek integrációjának éppen az egyik fő motívuma a beszéd fejlődése, tehát a gesztusokat, mimikát csak mértékkel alkalmazzuk.

A hallássérült gyermek akkor lesz egyenrangú tagja az óvodai közösségnek, ha ő is kap feladatokat (napos, tisztaságfelelős stb.), illetve ugyanúgy részt vehet az óvodai ünnepeken, versenyekben, mint társai.

A dalok, versek, mondókák megtanulása gyakran nehéz a hallássérült gyermekek számára. Több gyakorlásra, ismétlésre van szükségük, mint társaiknak. A gyakorláshoz a szülők, illetve a gyógypedagógus segítségét kérhetjük.

Mivel a hallássérült gyermek egy bizonyos távolság után már nem, vagy rosszabbul hall, ez gondot

okozhat a kirándulások, séták alkalmával. Ezért maradjon mindig az óvodapedagógus mellett!

Fejlesztő hatású a gyermek számára, ha az óvodapedagógus a töredékes, nyelvtanilag hibás nyelvi közléseit kiegészíti, megadja a helyes mintát számára. Az is a gyermek fejlődését szolgálja, ha napi néhány perc egyéni időt szán rá az óvodapedagógus, ezzel hozzájárulva az óvodapedagógus és a gyermek közötti meghitt viszony elmélyítéséhez.

A velük való foglalkozás és fejlesztés a Dr. Perlusz Andrea által írt és szerkesztett „Ajánlások nagyothalló és siket gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez” című kiadványában foglalt ajánlás alapján történik.

18.4.6 Megismerő- vagy viselkedés fejlődésének rendellenességével küzdő gyermek befogadása:

A viselkedészavar fogalma és jellemzői:

A viselkedészavar olyan speciális gyűjtőfogalom, amely mindazon viselkedésbeli módozatokat magában foglalja, amelyek a normatív mércétől való jelentősebb eltérést mutatnak. Ebből következik, hogy a viselkedészavar megállapítása a felnőttek toleranciáján múlik, objektíven meghatározni nem lehet.

A súlyos beilleszkedési és magatartási zavarok hátterében részképességzavarok, hiperkinetikus (kórosan felfokozott mozgástevékenység) vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar, az óvodai nevelési teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy mindezek halmozódása áll.

Nem határozhatók meg egységes jellemző jegyek sem. Az egyes állapotok, tünetek a funkciógyengeségtől a személyiség komplex zavaráig, a teljes funkcióképtelenségig terjedhetnek. A részképességzavarok gyakran az érzékszervi fogyatékoság látszatát kelthetik, a hiperaktivitás, a nyugtalanság, a túlmozgások, a figyelemzavar előfordulásakor a gyermek általánosan gyenge képességűnek, vagy rosszabb esetben értelmi fogyatékosnak tűnhet.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési meglágyulásának általános jelei:

1. A gyermek érzékenyebben reagál meteorológiai változásokra.
2. Fáradékonyabb az átlagnál, nehezebben tűri a zajokat, nehezen viseli el a várakozási és egyéb feszültséget.
3. Gyakran igényli a pihenést, szünetet, egyedülletet.
4. Fokozottabb szüksége van a tevékenységeket meghatározó állandó keretekre, érthető és követhető szabályokra.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelésének prioritásai:

- Egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarctűrő képesség növelése
- Önállóságra nevelés

A magatartászavar különböző formái:

- ❖ Hiperkinetikus zavarok
- ❖ Viselkedési zavarok

- ❖ Kevert magatartási és emocionális zavarok
- ❖ Emocionális zavarok
- ❖ Szocializációs zavarok
- ❖ Tic- zavarok

A magatartászavar tünetei:

A tünetek a viselkedés több területén figyelhetők meg. Nem tévesztendő össze azonban az óvodás gyermek életkori sajátosságából fakadó rendkívüli aktivitásával. A motoros aktivitás ugyanis kisgyermekkorban örömforrás, valamint a környezet megismerésének leghatékonyabb eszköze.

A motorium területén jelentkező tünetek:

Ülés közben babrál, fészkelődik; össze-vissza rohangál olyan helyeken és helyzetekben, ahol annak semmi értelme; elhagyja a helyét feladatvégzés közben; nehézségei vannak a nyugodt játéktevékenységben; sokat beszél; nem tud csendesen és egyedül játszani; állandó mozgásban van; mozgása céltalan; keveset, nyugtalanul alszik, alvás közben is mozog.

Az impulzivitás területén jelentkező tünetek:

Nem várja meg a kérdést, instrukciót, hanem előbb válaszol; gondot jelent a várakozás; gyakran félbeszakít másokat; kiszámíthatatlanul viselkedik; nem reagál sem büntetésre, sem dicséretre; ok nélkül agresszív; gyakran szenved sérülést, fokozott a baleseti hajlama.

A figyelem jellegzetességei magatartás-zavaros gyermekeknél:

Nem figyel a részletekre; figyelme hullámzó, elkalandozó; gyakran nem veszi észre, ha beszélnek hozzá; nem követi az utasításokat; figyelme minden külső ingerre elterelődik; feledékeny; játék-, illetve feladathelyzetben nem, vagy nehezen tartható; az elkezdett tevékenységet nem fejezi be, csapong; minden érdeklí, de ez az érdeklődés nem tart sokáig; a feladatok megszervezésében komoly gondjai vannak.

Koordinációs, motoros nehézségek:

Diszharmonikus, merevebb mozgás; az átlagostól eltérő mozgásfejlődés (Az életkornak megfelelő mozgásformák jóval hamarabb vagy jóval később jelennek meg); kimaradt mozgásfejlődési lépcsőfokok; a ritmusérzék fejletlensége; gyengébb finommotorika.

Vegetatív tünetek:

Időjárási frontérzékenység; alacsonyabb vagy magasabb fájdalomküszöb; alvási problémák

A pszichés problémák, éretlenség tünetei:

Szófogadatlanság, ellenállás: akaratos, makacs, engedetlen, öntörvényű, nem tanul a hibáiból; nem használ a jutalmazás és a büntetés; általában jellemző a fokozott függetlenség és az önállósági törekvések. Többnyire nem okoz gondot a szülőktől, ismerősöktől való elszakadás. Más gyerekekkel lehet zsarnokoskodó, uralkodni akaró. A látszat ellenére nagyon is igényli a korlátokat, szabályokat, csak sokkal nehezebb betartatni vele, mert idő előtt feladja; szociális éretlenség: túl könnyen barátkozik, de a kapcsolatait megtartani nem, vagy csak nehezen tudja. Sokszor inkább kisebbekkel játszik, akiket tud irányítani, akiken uralkodhat. A felette való uralmat azonban nem viseli el; váratlan helyzetekhez vagy egyáltalán nem tud alkalmazkodni, vagy egyből idomul; érzelmi, hangulati problémák: ingadozó hangulat, érzelmi labilitás jellemzi; a jó és a rossz időszakok néha óráról órára, sőt, percről percre váltakoznak, és az ok legtöbbször rejtve marad. Jellemző még a túlérzékenység, túlzott reagálás az ingerekre, rendkívüli izgalmi állapotok vagy

éppen a félelemérzet hiánya, gátlástalanság; kudarctűrésük alacsony; ingerlékenyek, rövidzárlatok, dührohamok jelentkezhetnek; ez azonban nem agresszivitás, a gyermek nem szándékosan rossz. A környezet gyakran félrekódolja a reakciókat. Állandó szeretetre, a velük való foglalkozásra vágnak.

A diagnózis legfontosabb kritériumai :

- ❖ A viselkedésprobléma és a hiperaktivitás legalább két környezetben megfigyelhető, tehát nem elég, ha a gyermek csak otthon vagy csak az óvodában tűnik kezelhetetlennek. Természetesen különbségek lehetnek a viselkedésben.
- ❖ A tüneteknek 7 éves kor előtt kell kezdődniük, de biztosabb a diagnózis, ha azok már tipegő korban jelentkeznek.
- ❖ Több tünetnek kell együtt állnia huzamosabb ideig (6 hónap) a gyermek viselkedésében.
- ❖ A tünetek kifejezetten rossz hatással vannak a szociális képességekre vagy a teljesítőképességre

Az óvodapedagógus teendői:

Fel kell mérnie a gyermek szociokulturális hátterét, tudnia kell, milyen és mennyi segítségre számíthat integráló munkája során a szülőktől.

Lehetőség szerint a csoportban ne legyen több viselkedészavart mutató gyermek, mert felerősíthetik egymás tüneteit. Fontos a gyógypedagógussal és egyéb segítő szakemberekkel való állandó kapcsolattartás. A szorongó gyermek érzéseit, a szorongása tárgyát mindig komolyan kell venni, csúfolás tárgya soha ne legyen.

A hiperkinetikus kisgyermek esetében elegendő mozgást kell biztosítani. Fontos a szabályok, határok nagyon pontos meghúzása, és annak következetes betartása is.

Tudatosítani kell a gyermekben, hogy akkor is szeretjük, ha éppen ostobaságot követett el. Hagyjunk minden lehetséges szituációban választási lehetőséget, hogy érezze a döntések következményeit, és érezze a bizalmat is!

A hiperaktivitással általában figyelemzavar is társul. Figyelemzavaros gyermeknél lényeges, hogy egyszerre csak egy, rövid utasítást kapjon a gyermek (a több utasítás a figyelem fejlesztésénél kap szerepet), és az utasítást mindig indokoljuk is meg!

Elengedhetetlen az együttműködési készség a gyermekek nevelésében közreműködő más személyekkel és természetesen a szülői házzal.

A befogadó pedagógusnak talán a magatartási zavarokat mutató gyermekek esetében van a legnagyobb szüksége toleranciájára, problématűrő képességére, elfogadó attitűdjére és természetesen a témához kötődő ismereteire!

A magatartás-zavaros gyermeknek lehetőség szerint mindig olyan helyet biztosítsunk, hogy tekintettünkkel bármikor elérhessük (ebédidőben, bábszínházban, közlekedésben, délutáni pihenés alatt, stb.).

Szemkontaktussal próbáljuk meg irányítani, ami feltétlenül szükséges, különben azonnal kilép a feladathelyzetből.

A szabályokat előre és közösen hozzuk létre; érezze a gyermek azt, hogy ő is részese volt a döntéseknek. Így a döntések betartása is könnyebb. Tisztázzuk, hogy a szabályszegésért büntetés, megvonás jár, és ezt következetesen tartjuk is be. Viszont ne követeljünk erején felül, legyünk tisztában azzal, mi az, ami elvárható tőle és mi nem. Figyeljünk oda arra is, hogy a beilleszkedési

problémás gyerekek ne csak negatív visszajelzéseket kapjanak társaiktól, biztosan van olyan terület, téma, amelyben ők a kiemelkedők. Erősítsük az énképüket, az önértékelésüket!

A gyermekcsoport felkészítése:

Abban, hogy az óvodáskorú gyermekek hogyan állnak hozzá a sajátos nevelési igényű gyermekekhez, fontos szerepe van az óvodapedagógusnak. Amennyiben a pedagógus segít, óvó (de nem túlóvó) magatartást közvetít, a gyermekek sem fognak máshogy tenni. Az óvodapedagógus minta, akit az óvodás gondolkodás nélkül követ. Nehézség a durva, agresszív viselkedésváros gyermekeknél van, az ő magatartásukra nem könnyű elfogadható, jó indokot mondani

A legalapvetőbb elvárás tőlük, hogy gyermekként viselkedjenek, ugyanúgy közelítsenek integrált társukhoz, mint a többiekhez. A pedagógusnak nagy szerepe van abban, hogy mind a kirekesztést, mind a pozitív diszkriminációt elkerülje a közösség. A túlzott segítség, az ép társak önfeláldozó magatartása mindkét fél részére személyiségkárosító lehet.

A közösség formálásában az óvodapedagógus vezető szerepe elvitathatatlan, ő a kohéziós erő a kollégák, a gyerekek és a szülői ház között. Az ő attitűdje sugárzik a többi gyermekre is: ha (nonverbálisan is!) természetesen elfogadó, akkor a gyermekek is azok lesznek.

Együttműködési lehetőségek:

A sajátos nevelési igényű gyermek integrálása csak akkor hatékony, ha a különböző szintereken dolgozó szakemberek össze tudják hangolni munkájukat.

Fontos tény, hogy a magatartás- és viselkedésváros gyermekeknek a társas viszonyokban van problémája. Ezért a fejlesztés soha ne a csoportból kiemelve történjen! A gyógypedagógus mindig a csoportba „beépülve” fejlessze a különleges gondozásra jogosult gyermeket. Természetesen, ha társuló zavarok is mutatkoznak (különböző részképességzavarok, beszédészlelési zavarok, a percepció bázis zavarai, konstruktív apraxia stb.), abban az esetben kiemelt fejlesztés is szükséges.

A magatartásváros kompetens gyógypedagógusa a pszichopedagógus. Az óvodapedagógus a pszichopedagógussal közösen gondolja át és fogalmazza meg az egyéni fejlesztési tervet.

A viselkedésváros gyermekek egy részénél szükség lehet pszichiátriai segítségnyújtásra is, előfordulhat, hogy gyógyszeres támogatásra van szüksége a gyermeknek.

A viselkedésváros kezelésében, itt is elsődlegesen a hiperaktív gyermekeknél a mozgásterápia elengedhetetlen.

A nevelési tanácsadó és a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság a diagnosztikában nyújt elsődlegesen kézzelfogható segítséget.

Amit mindig szem előtt kell tartani, az a túlterhelés. A túl sok feladat, a túl sok elvárásnak való megfelelés esetleg regresszióba hajtja a gyermeket. Nem könnyű, de meg kell találni az ideális mennyiségű és minőségű terápiás módszert.

A hatékony fejlesztést a család együttműködő támogatása nélkül nem, vagy legalábbis nehezen lehetne megoldani.

A velük való foglalkozás és fejlesztés a Venterné Balogh Angelika által írt és szerkesztett „Ajánlások a pszichés fejlődés zavaaraival küzdő gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez” című kiadványában foglalt ajánlás alapján történik.

18.4.7 A pszichés fejlődés zavaaraival küzdőgyermek befogadása:

A tanulási zavar fogalma és jellemzői:

A tanulási zavar eredetét tekintve egyszerre több okra visszavezethető jelenségek gyűjtőfogalma, amelyek

- túlnyomóan a fejlődés korai szakaszaiban a pszichikus funkciók (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás) eltérő fejlődése következtében;
- a súlyosság, tünetek és prognózis szempontjából különböző, időszakos, átmeneti vagy maradandó képességzavarok formájában alakulnak ki;
- megjelenése a szociális, társadalmi elvárások hatására a későbbi fejlődésben, főként az óvodás és az iskoláskor időszakában, a beszéd-, a mozgás-, a rajz-, a magatartási és az iskolai tanulási teljesítményekben (olvasás, írás, helyesírás, számolás) mutatkozik meg;
- másodlagos pszichés tünetek kialakulását eredményezhetik.

Óvodáskorú gyermeknél a tanulási zavar veszélyeztetettségéről beszélhetünk, amely a részfunkciók problémáiban nyilvánul meg. Ez azt jelenti, hogy ha az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, egyensúly, mozgás stb. képességek működése nem összehangolt, az megnehezíti az olvasás, írás, számolás elsajátítását.

A tanulási zavarok speciális alcsoportja a részképességzavar. A részképességzavar azoknak a tanulási problémáknak a kifejezése, amelyek az észlelés, a mozgás, a nyelv, az emlékezet, a figyelem és a gondolkodás folyamatainak hiányos működése következtében lépnek fel, és az idegrendszer összerendezetlen működésén alapulnak.

Veszélyeztetettnek számít minden ötödik életévét betöltött olyan nagycsoportos, illetve logopédiai óvodába járó gyermek, akinél felismerhető az alacsony szintű/hibás mozgáskoordináció, az éretlen egyensúlyérzék, a szinte leállíthatatlan „mozgáséhség”, a ceruzahasználat éretlensége vagy háritása, a finommozgások ügyetlensége és a rövid ideig tartó, könnyen elterelhető figyelem. Gyakori a bizonytalan testséma mellett a térbeli tájékozódás és a laterális (oldalosság) hiányos ismerete is.

Az érintett gyermekek az óvodai (kezdeményező) foglalkozásokon is csak részben, illetve rövid ideig és esetleges aktivitással vesznek részt, emellett a nekik nem tetsző feladathelyzetekből gyorsan kiszállnak.

A tanulási zavarok típusai:

- Részképességzavarok
- Komplex tanulási zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia)
- A viselkedés, az önértékelés zavarai

A részképességzavarok rendszere:

- A kognitív funkciók zavarai
- A percepció zavarai
- Az auditív rendszer zavarai
- Az egyensúlyrendszer zavarai
- A vizuális rendszer zavarai
- A taktilis-kinesztetikus (tapintás, sajátmozgás-érzékelés) rendszer zavarai
- A figyelem zavarai
- Emlékezeti problémák

- A gondolkodás zavarai
- A motórium zavarai
- A nagymozgások zavarai
- A finommotorika zavarai
- A cselekvés irányításának zavarai
- Hiperaktivitás
- Diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia

Az óvodapedagógus, a gyermekcsoport, a dolgozói közösség felkészítése, a tárgyi környezet kialakítása a tanulási zavaros gyermek fogadására:

A befogadás előkészítése:

Ha az óvodai csoportban olyan gyermeket találunk, akiknél vizsgálataink, megfigyeléseink alapján részképesség-hiányokat fedezünk fel, bármilyen enyhék a tünetek, foglalkoznunk kell velük.

Az óvodapedagógusnak felkészültsége és tapasztalata szerint mérlegelnie kell, hogy a fejlesztést el tudja-e végezni, vagy szakember segítségét kéri a fejlesztéshez. Természetesen fontos, hogy minél korábban felfigyeljen a szülő, az óvodapedagógus a gyermek részképességbeli elmaradásaira, de ezeket a deficiteket fejlődési sajátosságként és a fejlesztés irányának megjelöléseként azonosíthatjuk csupán.

A lemaradó funkciók egyik napról a másikra beérhetnek, különösen, ha a gyermeknek megfelelően ösztönző környezetet biztosítunk.

Az óvodapedagógus feladatai:

Kompetenciája mindenekelőtt a gyermeknevelésre terjed ki, valamint a családokkal való együttműködés kezdeményezésére, ápolására.

Az elfogadott általános elvárások: tolerancia, nyitottság, elfogadó attitűd, empátia, szeretetteljesség, következetesség stb. Az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyerekek egyéni fejlődési ütemét, képességét, tehetségét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakozásában, elmaradásainak fejlesztésében, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában. Ehhez szükséges a gyermek és környezetének minél pontosabb megismerése, fejlődésének folyamatos nyomon követése, fejlődési ütemének rendszeres rögzítése.

Ahhoz, hogy az óvodapedagógus a fenti követelményeknek megfelelően, először a gyermeket és annak környezetét, szociális háttérét kell megismernie. Ehhez nyújt segítséget a családlátogatás, ahol képet kap a gyermek környezetéről, a szülők nevelési felfogásáról, nevelési problémájáról, és nem utolsósorban benyomásokat szerez a gyerekekről.

Gyógypedagógus

Felméri a gyerek képességeit, részletes vizsgálatokat végez, amely alapján elkészíti a fejlesztési tervet, meghatározva a legfontosabb tennivalókat. Aki az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkezik, segíti a fejlesztést, figyelemmel kíséri a gyermek haladását. Közreműködése kiterjed az óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, amely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Logopédus

A részképességek körében is kiemelt jelentőségűek a beszédészlelés és beszédmegértés, a hangzódifferenciálás, a fonológiai tudatosság, figyelmi és emlékezeti teljesítmények, az észlelési szerveződés, a soralkotás és más megismerő funkciók. E funkciók hiányos vagy zavart működése indokolja személyének, jelenlétének fontosságát, hiszen e részképességek működési következményeként értelmezik a diszlexiát.

Szülők

A részképességzavarok azonosítását segítheti a szülőkkel folytatott beszélgetés és folyamatos együttműködés. Kisgyermekkori sérülések, súlyos magas lázzal járó betegségek okozhatnak kisebb idegrendszeri eltéréseket, amelyek az egyébként egészséges gyermek megfelelését

akadályozhatják.

Nagy segítséget jelenthet, ha a szülők elmondják, ami zavarja őket gyermekük fejlődésében, illetve amire felhívták már mások a figyelmüket.

A családi anamnézis feldolgozása fontos lehet, mert a szakirodalom gyakran jelzi az öröklődés szerepét.

A szülők gyermekük problémájának realizálásában, a várható kilátások elfogadásában és saját kompetenciájuk, felelősségük megfogalmazásában többnyire bizonytalanok. Fontos, hogy a fejlesztés során sok személyes példamutatást lássanak a pedagógustól, sok biztatásra és türelemre van szükségük, hogy aktívan tudjanak részt venni a fejlesztés folyamatában (pl. Sindelar-fejlesztés).

A szülők rendszeres és részletes felvilágosítása és állandó megerősítésük a fejlesztés ideje alatt segíti a gyerekeknek a családba és más közösségekbe való beilleszkedését is. Együttműködésük elnyerésével lehet közös munkánk hatékony, ez pedig a gyerek közös fejlesztése miatt nagyon fontos.

1. Tekintsük a szülőt partnernek!
2. Ne adjunk kéretlenül tanácsokat, várjuk meg, amíg ő kérdez!
3. Erősítsük kompetenciaérzését!
4. Értessük, hogy őt és gyermekét feltétel nélkül elfogadjuk!
5. Rendszeresen tájékoztassuk az elért eredményekről!
6. Értessük, hogy fontos szerepe van a gyermek fejlesztésében, tudatosítsuk, hogy eredményeket csak közös munkával érhetünk el!

19 A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI, AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

„Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai tanuláshoz.”

(Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28) Kormányrendelet VI. fejezet 2. pontja)

- ❖ 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás, az életkor figyelembe vétele mellett, lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Ehhez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, melynek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.
- ❖ A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró, mozgása összerendezettebb, harmonikusabb, erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozcását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- ❖ A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik (különös jelentősége van a térbeli észlelés fejlettségének, a vizuális és akkusztikus differenciációnak, térbeli tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának). A lelkileg egészségesen fejlődő

gyermeknél:

-az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

-megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett, az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

❖ Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben

20 AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJÁNAK ÉRTÉKELÉSE

A Helyi Oktatási Program (HOP) értékelése a bevezetés előtt. ✓

A bevezetés előtti értékelését az óvodavezető és a nevelőtestület végzi az alábbi szempontok alapján:

A program megfelel-e a törvény előírásainak

A HOP tartalmazza-e az OAP-ban megfogalmazott elveket, feladatokat, tevékenységi formákat

A HOP tartalmaz-e olyan többletfeladatot, amelyhez nem biztosítottak a feltételek

A választott program és az ebből készült HOP milyen kapcsolatban áll az óvodai környezettel, annak feltételeivel?

A HOP értékelése bevezetés közben. ✓

A HOP bevezetésére 1999. Szeptemberétől induló kiscsoportban, ill. felmenő rendszerben kerül sor. Az első nevelési év végén összegyűjtött tapasztalatok alapján a nevelőtestület értékeli.

A HOP értékelése bevezetés után 3-4 évenként. ✓

Az iskolába kerülő gyermekek nevelési eredményeinek összevetése, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi követelményekkel.

A módosított programot a nevelőtestület 2011 júniusában értékeli. ✓

A HOP értékelése külső szakember bevonásával. ✓

A HOP ellenőrzését, értékelését öt évenként külső szakember bevonásával elvégeztetjük.

21 IRODALOMJEGYZÉK

1. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? OKI,
2. Az óvodai nevelés Programja, Budapest Tankönyvkiadó 1989.
3. Szebenyi Péter: Hogyan készítsünk helyi tantervet?
4. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, Budapest,
5. Dr. Balogh Katalin –S. Dr. Gerencsik Eszter: Pedagógia-Pszichológia, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó,
6. Dr. Szemány Józsefné: Útmutató,
7. Bauer Gabriella: Az óvodai irodalmi nevelés módszertana,
8. Kondacs Mihályné –Podmaniczki Margit: Vizuális nevelés az óvodában,
9. Dr. Kovács György: A játék elmélete és pedagógiája,
10. Dr. Kovács György: Az óvodapedagógia, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997,
11. Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program,
12. Pereszlényi Éva: A helyi Óvodai Nevelési Program szakmai feltételrendszere,
13. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában,
14. 1993. évi LXXIX. törvény: A közoktatásról, Magyar Közlöny 107. szám 1993. Budapest,
15. 1996. évi LXII. törvény: A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról, 2003 szeptember 1.
16. Nagy Jenőné: Óvodatükör
17. Helyi Óvodai Nevelési Program 1999. szeptember 1.

Érvényességi rendelkezések

A hatályba lépés ideje:

2010. szeptember 1.

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

A nevelőtestület döntése alapján határozatlan időre szól.

A helyi nevelési Program módosításának lehetséges indokai:

Hálózatbővítés, leépítés,

Szervezeti átalakítás, ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,

Ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasolt.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének,

Részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

22 A HELYI NEVELÉSI PROGRAMOT HIVATALOSAN MEGKAPJÁK:

Nevelőtestület

Óvodai szülői szervezet

Zákányszék Község Önkormányzata

Közzététel, nyilvánosság

Az óvoda nevelési programját kifüggesztjük az intézmény folyosóján, hogy a szülők szabadon és bármikor megtekinthessék.

Zákányszék honlapján a Nevelési Program megtekinthető.

23 LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

24 **MELLÉKLETEK**

Tartalomjegyzék

1	ÓVODÁNK JELLEMZŐ ADATAI.....	3
2	A MI ÓVODÁNK.....	4
3	A NEVELÉSI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE.....	4
4	PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK.....	5
5	A ZÁKÁNYSZÉKI MANÓ-KERT ÓVODA GYERMEKKÉPE.....	5
6	A ZÁKÁNYSZÉKI MANÓ-KERT ÓVODA ÓVODAKÉPE.....	5
7	ÓVODÁNK MŰKÖDÉSÉNEK FELTÉTELEI	6
	7.1 Az óvoda személyi feltételei:.....	6
	7.2 Az óvoda tárgyi feltételei.....	8
8	AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATA.....	9
	8.1 Óvodai nevelésünk célja:.....	9
	8.2 Óvodánk feladatai:	10
9	A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉNEK FELTÉTELEI	10
	9.1 A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében.....	10
	9.1.1 Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:.....	11
	9.1.2 A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében.....	11
	9.1.3 Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:.....	12
	9.2 A képességek szerepe a nevelési cél elérésében.....	12
	9.2.1 Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:.....	12
10	FŐ NEVELÉSI FELADATOK AZ ONAP ALAPJÁN.....	13
	10.1 Az egészséges életmód alakítása.....	13
	10.1.1 . Az óvodapedagógus feladatai az egészséges életmód kialakításában:.....	13
	10.1.2 . A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	14
	10.2 Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása.....	14
	10.2.1 Az óvodapedagógus feladatai az érzelmi nevelés során:.....	16
	10.2.2 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	16
	10.3 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	17
11	A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI.....	18
12	A FEJLESZTÉS TARTALMA.....	18
	12.1 Játék és tanulási tevékenység.....	18
	12.1.1 A játék	18
	12.1.2 Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:.....	18
	12.1.3 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	19
	12.1.4 A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	19
	12.1.5 Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban.....	21
	12.2 Társas és közösségi tevékenység.....	21
	12.2.1 Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:.....	22
	12.3 Munkatevékenység.....	22
	12.3.1 Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban	24
	12.3.2 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	24
	12.4 Szabadidős tevékenység.....	25
	12.4.1 Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:.....	25
13	A KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE	26
	13.1 A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások.....	26

13.1.1	Anyanyelv.....	26
13.1.1.1	Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:.....	26
13.1.1.2	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	26
13.1.2	Matematika.....	27
13.1.2.1	Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:.....	28
13.1.2.2	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	28
13.2	A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások.....	29
13.2.1	Természet – társadalom - ember.....	29
13.2.2	Születéstől a felnőttkorig.....	29
13.2.2.1	Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:.....	30
13.2.2.2	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	31
13.3	Művészeti tevékenységek.....	31
	Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:.....	32
13.3.1	Mese-vers, dramatizálás, bábozás.....	32
13.3.1.1	Az óvodapedagógus feladatai:.....	33
13.3.1.2	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:.....	33
13.3.2	Ének-zene, énekes játékok.....	34
13.3.2.1	Az óvodapedagógus feladatai.....	35
13.3.2.2	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	35
13.3.3	Vizuális tevékenységek.....	36
13.3.3.1	Az óvodapedagógus feladatai:.....	37
13.3.3.2	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	38
13.4	Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek és tevékenységek.....	38
13.4.1	Mindennapi testnevelés.....	38
13.4.1.1	Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés megszervezésében:.....	39
13.4.1.2	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:.....	40
14	A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI.....	40
14.1	Csoportszervezési elveink.....	40
14.2	A nevelés tervezése.....	40
14.3	A fejlesztés módszerei.....	41
14.4	A nevelés időkeretei:.....	41
14.4.1	Hetirend:.....	42
14.4.2	Napirend.....	42
15	AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI.....	43
16	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	44
16.1	Az óvoda és a család együttműködése.....	44
16.2	Az óvoda és az iskola kapcsolata.....	45
	Kapcsolat más óvodákkal:.....	46
	Óvodánk egyéb kapcsolatai.....	46
17	SAJÁTOS FELADATOK, SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK.....	47
17.1	Gyermekvédelem az óvodában.....	47
18	A SPECIÁLIS SZÜKSÉGLETŰ GYERMEK.....	48
18.1	Egyéni képességfejlesztő programok a felzárkóztatás érdekében (szükséges esetekben.....	48
18.2	Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése/fejlesztése.....	50
18.2.1	A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének, fejlődésének segítése HH.....	50

18.3 Személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program (Óvodai integrációs program) szerinti nevelés HHH IPR.....	51
18.3.1 Szervezési feladatok.....	51
18.4 Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése.....	53
18.4.1 A befogadás személyi feltételei:.....	53
18.4.2 A befogadás tárgyi feltételei:.....	54
18.4.3 Az SNI gyermekek befogadásának elvei:.....	54
18.4.4 Érzékszervi fogyatékos gyermek befogadása:.....	56
18.4.5 Gyengénlátó fogalma, jellemzői:.....	56
18.4.5.1 Enyhe fokban hallássérült gyermek befogadása:.....	61
18.4.6 Megismerő- vagy viselkedés fejlődésének rendellenességével küzdő gyermek befogadása:.....	65
18.4.7 A pszichés fejlődés zavaraival küzdőgyermek befogadása:.....	68
19 A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI, AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	72
20 AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJÁNAK ÉRTÉKELÉSE.....	74
21 IRODALOMJEGYZÉK.....	75
22 A HELYI NEVELÉSI PROGRAMOT HIVATALOSAN MEGKAPJÁK:.....	76
23 LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	77
24 MELLÉKLETEK.....	78

4. számú melléklet

A természet 12 hónapja (ajánlás)

Január

Cél: A folyamatos madáretetés fontosságának tudatosítása
A madarak megismerése
Madáretetés, madarak megfigyelése

Cél: Természeti erőforrásaink megismerése, ésszerű felhasználása.
Villamos energia életünkben,
Fa, szén, gáz.

Február

Cél: A folyamatos etetés fontosságának tudatosítása
Madáretetés, madarak megfigyelése

Cél: A család és az óvoda kapcsolatának erősítése. (Odúk)
Madárodúk elhelyezése a településen több helyen, azok megfigyelése egész éven át séták alkalmával

Március

Cél: Az ébredő természet megfigyelése.
Rügyeztetés, csíráztatás az élősarokban, otthon.
A rügypattanás megfigyelése a természetben.
Ébred az élővilág - a bogarak megfigyelése.

Cél: Az aktuális kerti munkák megismertetése
Kerti munka : veteményezés - hagymaduggatás, borsóvetés, az óvoda kertjének szépítése
-virághagymák ültetése stb.
Ismeretterjesztő film ajánlat: Gyöngyvirágtól lombhullásig

Március 23.

A Víz Világnapja

Cél: Természeti erőforrásaink megismerése, ésszerű felhasználása.
A víz.

Április

Cél: Az ébredő természet megfigyelése.
Vizes élőhelyek szerepének, jelentőségének tudatosítása.
Séta egy vizes élőhelyre (csatornapart, vízállásos terület).
A gólyahír, fürtös gyöngyike, pitypang megfigyelése.

Lakóhelyünk madarai, különösképpen a gólyák, fecskék érkezése.

Cél: Az aktuális kerti munkák elvégzése.

Veteményezés ültetés, kertgondozás.

Gyomnövények felismertetése.

Ismeretterjesztő film: „Vizek mentén” A vízben és a vizek mentén élő állatokról.

Április 22. A Föld napja

Május

Cél Lakóhelyünk megismerése.

Társadalmi környezet – lakóépületek, intézmények és szerepük, parkok.

A szántóföldek, barangolás a környéken.

Cél: Környezetünk szebbé tétele.

A hulladék.

Cél: Az aktuális kerti munkák elvégzése.

: gyomlálás, öntözés,

növényeink fejlődésének megfigyelése.

Virágpalánták ültetése az óvoda kertjébe.

Május 10. Madarak és Fák Napja

Június

Cél A nyári természet szépségeinek megfigyelése.

A helyes viselkedés kialakítása a természetben tett séta alkalmával.

Kirándulás lovaskocsival.

A nyári mező jellegzetes növényei és állatai - árvalányhaj, lepkék, bogarak.

A gabonablák megfigyelése, különös tekintettel a búzavirágra, pipacsra, konkolyra.

Cél: Az aktuális kerti munkák elvégzése.

A megtermelt zöldségfélék közös felhasználása.

Természetvédelmi tábor

Július

Otthon a családdal

Augusztus

Cél A tágabb lakóhelyünk növény és állatvilágának megfigyelése, megismerése.

Barangolás a nyári mezőn.

Mezei virágok és állatok (mezei nyúl, fácán, őzek) felfedezése.

Tábortűz - közös program a szülőkkel.

Az esti órákban madárhangok (bagoly, kuvik), bogarak (cserebogár), rovarok (szúnyog) megfigyelése.

Cél Az aktuális kerti munkák elvégzése.
Folyamatos gyomlálás, öntözés.

Szeptember

Cél Az őszi munkák megismerése.
Az állattartás megismerése.
Az állatok közvetlen megfigyelésével élménynyújtás, ismeretszerzés
Tanyalátogatás,
Gyümölcszedés,
Kerti munka. (az elszáradó növényi maradványok és a még meglévő termés betakarítása.)

Cél Az állatkertek szerepének megismerése, közvetlen ismeretszerzés.
Kirándulás a Budapesti Állatkertbe

Október

Cél Az őszi természet szépségeinek megláttatása. Az ősz színei.
A növényvilág sokféleségének felfedeztetése.
Az erdő szerepének, jelentőségének megláttatása.
Kirándulás az őszi erdőbe, termésgyűjtés, levélgyűjtés. (vendégség)
Kirándulás a Szarvasi Arborétumba.

Cél: Az aktuális kerti munkák elvégzése.
Virághagymák felszedése, téli tárolásra előkészítése.
Ismeretterjesztő film: Erdő mélyén.
Október 5. Állatok Világnapja
Október 1. hétvége: Madármegfigyelési nap

November

Cél A madarak megismerése (általában).
A madarak téli etetése.
Az etetőt látogató madarak megfigyelése.
Természetvédelmi tájegységek, madaraink - diavetítés - előadó: Dr. Molnár Gyula
Bekapcsolódás a település Egészségkéntének rendezvényeibe (gyermekek, szülők, óvónők közös programja).
Szabadidőben a gyűjtött termények felhasználása barkácsoláshoz.

December

Cél A folyamatos etetés fontosságának tudatosítása.
Madáretetés, megfigyelés.
Madárkarácsonyfa állítása az óvoda udvarán.

Cél A téli erdő megfigyelése.

Séta a téli erdőben.
A vadetetés megfigyelése.

Cél: Lakóhelyünk megfigyelése télen.
Séta a falu szélén.

1. számú melléklet

Küldetésnyilatkozat

A ZÁKÁNYSZÉKI MANÓ-KERT ÓVODA figyelmébe ajánlja programját azoknak a szülőknek, akik óvodánk szolgáltatásait igényelve szeretnék gyermekeik jövőjét megalapozni!

Falusi óvoda lévén községünk értékeit és lehetőségeit szem előtt tartva, állandó, igazi emberi értékeket kívánunk közvetíteni.

Az óvoda a falu központjában található, mely megfelelő komforttal rendelkezik. Barátságos, esztétikus csoportszobákkal és hatalmas, jól felszerelt, zöld játszókerttel várjuk az óvodánkba íratott gyermekeket.

Valljuk, hogy minden gyermek egyszeri, egyedi és megismételhetetlen individuum. A gyermeki személyiségből, legtermészetesebb megnyilvánulásából, a játékból kiindulva, olyan nyugodt, derűs, családi légkört biztosítunk, amelyben a gyermekeket a szeretet, megbecsülés és tisztelet övezi.

A tevékenységközpontú működésünk célja:
Olyan gyermekek nevelése, aki érzelmileg gazdag, településhez kötődő, környezetében jól tájékozódó, érdeklődő, nyitott, az új iránt fogékony, önmagát és másokat értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő.

A lakóhely sajátosságaiból fakadóan kiemelt feladatként kezeljük:

- ❖ A természetvédelmet, környezetvédelmet
- ❖ A munkára nevelést
- ❖ Az egészséges életmódra nevelést

Gyermekközpontú óvodai nevelésünk lehetővé teszi a gyermekek személyiségének sokoldalú és harmonikus fejlődését, és elősegíti, testi, szociális és értelmi képességeik egyéni alakulását.

Nálunk olyan óvodapedagógusokra bízák gyermekeiket, akik tisztelik a másságot, és nagyfokú empátikus képességekkel rendelkeznek, szakmailag jól képzettek nyitottak, befogadóak az új iránt, és igényük van az önképzésre. Akik a gyermekek közösségi életének irányítói, együtt élnek a gyermekekkel, differenciáltan, a gyermekek egyéni érési és fejlődési üteme szerint fejlesztenek.

A nevelés közös ügyünk, ezt a családokkal szorosan együttműködve, jól kooperáló partneri kapcsolatban, a szülők megalapozására kívánjuk megvalósítani.

3 s z á m ú m e l l é k l e t

BESZÉDZAVARSZŰRŐ

PROGRAM

Magánhangzók:

A: alma, lap
Á: ág, vág, rá
O: olló, tol
Ö: öröm, ló

Mássalhangzók:

B: baba, báb
C: cica, bohóc
Cs: csiga, mécses, focimeccs
D: duda, vad
F: felhő, kofa
G: gágog
Gy: gyerek, meggy, magyar
H: huhog
J: játék, fejkendő, máj
K: kakas, mák
L: Lali, váll, lenolaj
M: mama, rom
N: néni, len
Ny: nyuszi, szúnyog, fény
P: papa, kopp
R: korán reggel, már
S: sisak, mos
SZ: sziszeg, víz
T: tata, bot
TY: tyúk, Matyi, fütty
V: Vivi, hív
Z: zizzen, ház
ZS: morzsa, garázs, zsíroskenyér

Forrás: Fekete Csabáné

6. számú melléklet

Jelzőlap

Családsegítő Szolgálat		Gyermekjóléti Szolgálat		Támogató szolgálat	
Tanyagondnoki szolgálat		Közösségi Pszichiátriai ellátás		Házi Segítségnyújtás	
Nappali Szociális ellátás, Idősek Klubja		Idősek Otthona		Jelzőrendszeres Idősgondozás	
Tanyafelelős		Szociális étkeztetés		Jogi tanácsadó	

/ a kívánt szolgáltatást, illetve ellátást szíveskedjék X-el jelölni! /

A probléma megnevezése:

A jelző mit tett idáig a probléma megszüntetéséért, elhárításáért?

A jelző milyen megoldást javasol?

Esetfelelős neve

a problémát észlelő, jelző

Zákányszék, 2010.

2 számú melléklet

Tárgyi feltételek

Eszközök, felszerelések	Mennyiség	Megjegyzés
Óvodai fektető	Gyereklétszám szerint	Pályázatból felújítva
Óvodai szék	Gyereklétszám szerint	Pályázatból részben felújítva
Óvodai asztal	Gyereklétszám szerint	Pályázatból részben felújítva
Óvodai fektetőtároló	valamennyi gyermekágy tárolásához, összesen 3 db	Pályázatból felújítva
fényvédő függöny	Ablakonként 1	Pályázatból felújítva
szőnyeg	gyermekcsoportonként,	Pályázatból felújítva
játéktartó szekrény és polc	csoportszobánként 2	Pályázatból részben felújítva
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	Pályázatból részben felújítva
hőmérő	gyermekcsoportonként 1	
felnőttszék	gyermekcsoportonként 2	
eszköz-előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	
edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
Mozgásfejlesztő eszközök		
tornapad	6 db	
tornaszőnyeg 1	2 db	
bordásfal	1 db	
óvodai többfunkciós mászó készlet Greiswald	2 db	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	Egyensúlyozó tölcser és korong,1-1 trambulín, 3 akadálypálya,1 mozgáskotta, 1 készlet, egyensúlyozó rács, 2 ugráló labda, 2 kenguruzsák,10 lépegető, 3 ugrálókötél,10	Pályázatból és adományokból (szülői és civil szervezetek) folyamatosan újítva, bővítve.

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

Eszközök, felszerelések	Mennyiség	Megjegyzés
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
tükör	1 db	
asztal	3 db	
szék	12	
szőnyeg	1 db	
sószoba		
Sótéglák	20 db	
sólámpa	6 db	
Sóasztal apró szemcsés sóval	1 db	
sómécses	30 db	
Párolgatók darabos kristálysóval	10 db	
Egyéni higiénés eszközök		
egyéni tisztálkodószerek	felőtt és gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár
Tisztálkodófelszerelések	mosdókagylónként 1	körömkefe, szappantartó
fésűtartó	gyermekcsoportonként 1	
törülköző	felőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	
abrosz	asztalonként 3	
takaró	gyermeklétszám szerint 1	
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	
A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök		
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	<u>Udvari:</u> Rotikom, 1 nagy készlet PolyBall 1, labdák,30 focikapuk, 2 roller 10, ejtőernyő 1 <u>csoporszobai:</u> babzsákok 30, egyházikós bújócska 1	

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

Eszközök, felszerelések	Mennyiség	Megjegyzés
ének, zene, énekes játékok eszközei	Köcsögduda 3, hangszerkészlet 1, ritmuspálcák 25, dob 4, cintányér 2, triangulum 5, metallofon	saját készítésű ritmushangszerek, furulya óvónőnként 1-1
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei és a különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	Bábok, szerepjátékok eszközei, konstrukciós eszközök, DIFER szóképei, hívókártyái	
képeskönyvek, képes mesekönyvek	135 db	
Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	Logiko, LÜK, memória játékok, érzékelő játékok sorozata, képes lottók, dominók, 50 -féle játék	Költségvetés, adományok, pályázatok
Ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	Ovikorong, vastag színesek, filctollak, zsírkréták, temperák, ecsetek, ollók, különféle papírfajták, természetes anyagok, raffia, szalma, csuhé, csutka, trmések, termények, fűszerek, gríz stb.	
A természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	Vízvizsgáló távcső, tájoló, bogárnézőke, csillagvizsgáló, mikroszkóp, társasjátékok, élőhelyeket bemutató transzparenszek, Minimat készlet, állatok, emberek világa, CD-k, DVD-k, videokazetták, számoló korongok, pálcák.	
Munka jellegű tevékenységek eszközei	Kerti szerszámok, gyermek partvisok, lapátok, locsolók, kisvödrök, talicskák	
A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		Költségvetés, pályázat, adomány
video (lejátszó)	1 db	
televízió	2 db	
Magnó - CD játszó	5 db	

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

Eszközök, felszerelések	Mennyiség	Megjegyzés
számítógépasztal	5 db	
számítógép	5 db	
diavetítő	2 db	
Diafilm vetítő	2 db	
projektor	1 db	
vetítívászon	1 db	
videokamera	1 db	
Fényképező gép	2 db	
A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		
mosottruha-tároló	1 db	
mosógép	1 db	
vasaló	1 db	
vasalóállvány	3 db	
szárítóállvány	4 db	
takarítóeszközök	1-1 db	
kerti munkaeszközök, szerszámok	1-1 db	ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna
hűtőgép	1 db	
porszívó	1 db	
takarító gép	1 db	

számú melléklet

EGYÉNI FEJLŐDÉSI NAPLÓ

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

MOZGÁS

		3-4 év	4-5év	5-6év	6-7év
Ügyes, harmonikus					
Átlagos					
Ügyetlen, összerendezetlen					
Lassú					
Átlagos tempójú					
Túlzottan mozgékony					
Aktív testmozgást	Szereti, bátran végzi				
	Nem szereti, fél, gátlásos				
	Tériszonya van				
Állóképesség	Fáradékony				
	Hamar regenerálódik				
	Hosszantartó erőkifejtésre képes				
Egyensúlyérzék	Stabil				
	Instabil				
Megjegyzés, korrekciós tevékenység tervezése:					

DOMINANCIA

		3-4 év	4-5év	5-6év	6-7év
Jobb kéz					
Bal kéz					
Megjegyzés, korrekciós tevékenység tervezése:					

FINOMMOTORIKA

		3-4 év	4-5év	5-6év	6-7év
Ábrázolás	Kusza firka				
	Forma firka				
	Ábrázolás megnevezése				
	Részletek feltüntetése				
	Arányok érzékeltetése				
	Dimenziók jelzése				
Ceruza fogása	Biztos				
	Bizonytalan				
	Szokásostól eltérő				
Tisztán dolgozik					
Maszatos, gyűrött a munkája					
Megjegyzés, korrekciós tevékenység tervezése:					

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

JÁTÉK, MUNKA, VÁLASZTHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

		3-4 év		4-5év		5-6év		6-7év	
Domináns játékmódja	Funkciós								
	Szituációs								
	Konstrukciós								
	Szabály								
Jellemzői	Elmélyült, kiegyensúlyozott								
	Gátolt								
	Kapkodó								
	Agresszív								
	Találékony, kezdeményező								
	Biztatást igénylő								
	Irányítással sem tud korának megfelelő szinten játszani								
	Többnyire egyedül játszik								
	Szívesen játszik társaival								
	Kitartó, hosszú ideig játszik								
	Játéka átlagos időtartamú								
	Rövid ideig játszik								
	A játékaira vigyáz								
	A játékot gyakran rongálja								
	Szívesen átadja társának								
Gyakran elveszi másától									
Megjegyzés, korrekciós tevékenység tervezése:									
Beilleszkedés a tevékenységbe	Szemlélődő								
	Magányosan tevékenykedő								
	Társakhoz sodródó								
	Bekapcsolódó								
	Alkalmazkodó								
	Együttműködő								
	Kezdeményező								
	Irányító								

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

		3-4 év		4-5év		5-6év		6-7év	
Feladattudat, feladattartás, feladatvégzés	Megérti, elfogadja, önállóan teljesíti								
	Érti, de nem teljesíti								
	Érti, segítséggel, irányítással teljesíti								
	Érti, részben teljesíti								
	Motivált jó megoldásra tör								
	Kitartó								
	Tevékenységében elmélyült								
	Motiváltság hiánya jellemzi								
	Nem köti le, nem teljesíti								
	Kapkodó, szétszórt								
	Kitartásra nem képes								
Munkatempója	Gyors								
	Átlagos								
	Lassú								
Munkáját	Önként végzi, önállóan								
	Időnként személyes kontaktust, biztatást igényel								
	Állandó segítséget, biztatást igényel								
	Biztatásra sem végzi								
Közösségért végzett munkában	Szívesen részt vesz								
	Közömbös								
	Passzív, kerüli								
Saját és más munkájára	Tudatosan vigyáz, megbecsüli								
	Közömbös								
	Szándékosan rombol								
Érdeklődése	Egyoldalú								
	Sokoldalú								
Megjegyzés, korrekciós tevékenység tervezése:									

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

ÉRZELMI, AKARATI ÉLET, SZICIALIZÁCIÓ

		3-4 év	4-5év	5-6év	6-7év
Hangulata	vidám, közvetlen				
	kiegyensúlyozott				
	Szomorú, gyakran sír				
	szorongó, féltékeny				
	robbanékony, indulatos				
	változó				
Magatartása	barátságos, barátkozó				
	Visszahúzó, érzékeny				
	gyakran dacos				
	durva, agresszív				
Szereplési hajlama	szívesen szerepel				
	elfogadó				
	tiltakozó				
Önbizalma	megfelelő				
	csékély				
Kapcsolat-teremtése	kezdeményező				
	elfogadó				
	elutasító				
	visszahúzó				
A dicséret, a siker	örömmel tölti el				
	serkenti, készíti				
	magabiztossá teszi				
	elbizakodóvá teszi				
	közömbös irányt				
A bírálat, a kritika az esetleges kudarc	serkentőleg hat				
	közömbösen reagál				
	elkeseríti, bátortalanná teszi				
	elveszíti érdeklődését				
	kétségbe esik				
	dacot vált ki				
Szabálytudat	ellenőrzés mellett képes a szabály alkalmazására				
	önállóan képes a szabályok alkalmazására				
Reakciója a tevékenység akadályoztatása esetén	kitartásra képes				
	feladja				
	regresszív válik				
	indulatkitöréssel válaszol				
	személyek elleni agresszió jellemzi				
Akarati - erkölcsi vonások	öntudatos				
	önálló				
	fegyelmezett				
	kötelességtudó				
	önállótlán				
	fegyelmezetlen				
	felelőtlen				
kapkodó					

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

		3-4 év		4-5év		5-6év		6-7év	
Közösségben elfoglalt helye	Magányos, nincs baráti kötődése, nem választ								
	Perifériára sodródott								
	Kötődése egyirányú, ő választ, vagy őt választják								
	Kötődése kölcsönös								
	Centrális pozíció(sokan választják)								
Együtműködési készség	Nem képes az együttműködésre								
	Hajlik az együttműködésre								
	Megegyezéses együttműködésre képes								
Énképe	reális								
	pozitív								
	alulértékelt								
	negatív								
Önmagához való viszonya	Testséma ismerete megbízható								
	Testséma ismerete pontatlan								
	Nem tudja azonosítani								
Térbeli tájékozódása	Alapvető térbeli irányokat sem ismer								
	A térbeli irányoknak megfelelően tájékozódik								
Tájékozódás a síkban	Nem ismeri								
	Részben tud tájékozódni								
	Jól tájékozódik								
Tájékozódás az időben	Jól tájékozódik								
	Csak segítséggel tud								
	Nem tud tájékozódni								
Megjegyzés, korrekciós tevékenység tervezése:									

Zákányszéki Manó-kert Óvoda

ÉRTELMI FEJLETTSÉG

		3-4 év		4-5év		5-6év		6-7év	
Figyelme játék során	tartós								
	változó								
	s zéts zórt								
	osztott figy.-re képes								
Figyelme spontán és irányított tapasztalat-szerzés során	tartós								
	változó								
	s zéts zórt								
	osztott figy.-re képes								
Megfigyelő-képessége	általában pontos								
	általában pontatlan								
	Tárgyak, jelenségek lényegét megragadó								
	többynire lényegtelen vonásokat észrevevő								
Gondolkodása	érdeklődő, gyakran kérdez								
	kevésbé érdeklődő								
	produktív								
	átlagos								
	gyenge								
Problémamegoldó képessége	önállóan képes megoldani								
	rávezetéssel képes								
	nem képes								
Komplex matematikai jártassága	jó								
	átlagos								
	nem megfelelő								
Megjegyzés, korrekciós tevékenység tervezése:									

BESZÉDFEJLETTSÉG

		3-4 év		4-5év		5-6év		6-7év	
Beszéde jól érthető, nem beszédhibás									
Beszéde nem jól érthető	orrhangzós								
	motyogó								
	hibásan artikulál								
	skandál								
	beszédhibás								

Zákányzéki Manó-kert Óvoda

		3-4 év		4-5év		5-6év		6-7év	
Beszédhibák	enyhén pösze								
	diffúz pösze								
	dadogó								
	megkésett								
	beszédfejlődésű								
Logopédiai foglalkozásra jár									
	hibásan képzett magánhangzók								
	hibásan képzett mássalhangzók								
Beszédtempója	átlagos								
	lassú								
	csak kérdésre válaszol								
	fecsegő								
	gátolt								
Szókincse	gazdag								
	átlagos								
	hiányos								
Mondatszerkesztése	egyszavas								
	tőmondat								
	összetett mondat								
Hangerő	halk								
	hangos								
	megfelelő								
Szövegvisztaadás	teljes, pontos								
	lényeges mozzanat								
	hiányos								
	nem képes rá								
Megjegyzés, korrekciós tevékenység tervezése:									